

KEURUUN KAUPUNKI

Keurusselän ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuosille 2020-2024

päivitys vuodelle 2021

Keurusselän ympäristölautakunta 27.1.2021

1. Johdanto	3
2. Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimisto	3
2.1 Toimialue	3
2.2 Valvonnan voimavarat ja tehtävät.....	4
2.3 Koulutus	5
2.4 Valvontakohderekisteri/ Tietojärjestelmä	5
2.5 Viestintä	5
2.6 Valvonnan maksullisuus	5
2.7 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.....	6
3. Valvonnan toimialat	6
3.1 Yleistä	6
3.1.1 Riskinarviointi.....	6
3.1.2 Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika.....	7
3.1.3 Valvontakohteiden / valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet	7
3.2 Elintarvikevalvonta	7
3.2.1 Tarkastussuunnitelma.....	8
3.2.2 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen	9
3.2.3 Muut elintarvikelain mukaiset tehtävät.....	9
3.3 Terveystensuojelu	9
3.3.1 Tarkastussuunnitelma	10
3.3.2 Muut terveydensuojelulain mukaiset tehtävät	11
3.4. Tupakka- ja lääkelain valvonta	12
3.4.1 Tarkastussuunnitelma	13
3.4.2 Muut tupakka- ja lääkelain mukaiset tehtävät	15
3.5 Eläinlääkintähuolto	15
4. Erityistilanteisiin varautuminen	16
4.1 Toiminta erityistilanteissa	16
4.2 Epidemioiden selvittäminen (selvitystyöryhmä)	16
5. Suunnitelman toteutumisen arviointi	17

LIITTEET

Liite 1	Kuntien valvontaa ohjaavaa keskeistä lainsäädäntöä
Liite 2	Valvontakohteiden määrä ja suunnitelmallisen valvonnan tarve 2021
Liite 3	Elintarvikeviranomaisnäytteiden näytteenottosuunnitelma 2021
Liite 4	Eläinlääkintähuollon suunnitelma

1. Johdanto

Ympäristöterveydenhuolto on osa ennaltaehkäisevää kansanterveystyötä, jonka tehtävänä on yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy.

Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö (liite 1) velvoittaa kuntia laatimaan ja hyväksymään säännöllistä valvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Kunnan tulee laatia säännöllistä valvontaa koskeva kunnan valvontasuunnitelma siten, että valvon-
nassa otetaan huomioon toiminnan riskit ja että valvonta on yleisten valvontaa koskevien vaatimus-
ten mukaista, ehkäisee terveysvaaroja ja suojaa kuluttajia taloudellisilta tappioilta. Valvontasuunni-
telmaa päivitetään tarvittaessa. Valvontasuunnitelma tai sen päivitys on hyväksyttävä toimielimessä
ja toimitettava valtion Aluehallintovirastoon suunnitelmakautta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon valvontaoh-
jelma vuosille 2020-2024

https://www.valvira.fi/documents/14444/261236/Ymparistoterveydenhuollon_valvontaohjelma_2020_2024.pdf/6e1b09c4-c935-6482-059a-035ac95aaa22?t=1568015396747

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on varmistaa kuntalaisille turvallinen elinympäristö, jossa ei ole terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Lainsäädännössä korostetaan toiminnanharjoittajien omaa vastuuta, mutta viranomaisvalvontaa tarvitaan toiminnan ja tuotteiden määrystenmukaisuuden varmistamiseksi, toimijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi, kuluttajansuojan turvaamiseksi sekä toimijoiden tuotantoedellytysten varmistamiseksi.

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukainen säännöllinen valvonta on toiminnanharjoittajille maksullista. Kunnan on perittävä valvontamaksut. Valvontamaksuja voidaan periä siten, että ne kattavat enintään valvonnasta aiheutuneet kustannukset. Maksuja peritään kunnan hyväksymän taksan mukaisesti. Valvontasuunnitelman perusteella toiminnanharjoittajat voivat ennakoita valvontamaksun suuruuden.

Keurusselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma ja maksutaksa ovat nähtävillä Keuruun kaupungin internetsivuilla:
<http://www.keuruu.fi/asukkaat/ymparistoterveydenhuolto>

2. Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimisto

2.1 Toimialue

Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimisto toimii Keurusselän ympäristölautakunnan alaisuudessa. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Jämsä, Keuruu, Kuhmoinen, Mänttä-Vilppula, Ruovesi ja Virrat. Asukkaita alueella on n. 55 500. Lautakunnassa on seitsemän jäsentä; yksi jäsen jokaisesta yhteistoimintasopimuskunnasta ja, jos kunnan asukasluku ylittää 15 000, jäseniä on kaksi. Yhteistoiminnassa on mukana myös ympäristönsuojelu Keuruulla ja Mänttä-Vilppulassa. Vastuukunta on Keuruun kaupunki, ja kaikki virat ovat Keuruun kaupungin virkoja. Vakituinen toimipiste on yhteistoimintasopimuksen mukaisesti jokaisessa yhteistoimintasopimuskunnassa.

Yksikkö täyttää 30.10.2003 annetun valtioneuvoston periaatepäätöksen vaatimuksen (vähintään 10 henkilötyövuotta, kaikki ympäristöterveydenhuollon toimialat samassa yksikössä).

2.2 Valvonnan voimavarat ja tehtävät

Keurusselän ympäristölautakunnan alaisena toimivan Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelu- toimiston tehtäviin kuuluu ympäristöterveydenhuolto ja ympäristönsuojelu.

Ympäristöterveydenhuollon henkilöstövahvuuteen kuuluu ympäristöterveyspäällikkö, 10 ympäristöterveystarkastajaa ja seitsemän kaupungineläinlääkärinä, valvontaeläinlääkäri ja kaksi toimistosih- teeriä. Ympäristöterveydenhuollon tehtäviin on käytettävissä yhteensä 19,9 htv

Valvontakohteiden määrä ja valvontaan tarvittavat toimialakohtaiset resurssit on arvioitu. Käytössä olevien toimialakohtaisten valvontaresurssien suhdetta laskennallisesti tarvittavaan resurssien mää- rään on tehty edellisten vuosien valvontasuunnitelmien valmistelujen yhteydessä.

Tätä valvontasuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon, että käytettävissä olevista voimavarois- ta on mahdollista irrottaa vain osa suunnitelmallista valvontaa varten. Suunnitelmallisen valvonnan osuus on noin puolet kaikesta valvontaan käytettävistä voimavaroista.

Seuraavassa taulukossa on esitetty toimialoittain ympäristöterveyden kokonaishenkilövoimavarat. Valvonnassa henkilöstön erikoistumiseen perustuva työnjako otettiin käyttöön vuoden 2011 alussa ja työnjakoa on tarkistettu tarvittaessa lainsäädäntömuutoksia vastaavaksi. Työnjaon arviointiin vaikuttaa, valvontakohteiden määrät, riskinarvioinnin perusteella saatu tarkastustarve sekä valvon- nan kattavuuden varmistaminen eri toimialoilla. Työnjakoa tarkistetaan tarpeen mukaan.

Taulukko 2.2 Ympäristöterveydenhuollon käytettävissä oleva henkilöstö

Virkanimike	Vastuualue	henkilötyövuodet
Ympäristöterveyspäällikkö	hallinto	1,0 htv
Ympäristöterveystarkastajat, 10 kpl	terveydensuojelu	6,0 htv
	elintarvikevalvonta	3,4 htv
	tupakka- ja lääkelakivalvonta	0,1 htv
Eläinlääkärit, 8 kpl	eläinlääkintä	6,6 htv
	eläinsuojelu	0,7
	eläintautivalvonta	0,4
	elintarvikevalvonta	0,1 htv
Toimistosihteerit, 2 kpl	hallinto	1,5 htv
Yhteensä käytettävissä		19,8 htv

2.2.1 Toiminnan painopisteet

Valvontayksikkö aloitti tässä muodossa toimintansa 1.1.2009 ja se muodostui neljästä 31.12.2008 asti toimineesta valvontayksiköstä.

Suunnitelmakauden yhteisenä painopisteenä on Keski-Suomen maakunnan ympäristöterveydenhuollon yksiköiden yhteistyön lisääminen valvonnassa.

Toimialakohtaiset painopisteet esitellään kunkin toimialan suunnitelman yhteydessä.

2.3 Koulutus

Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston henkilöstölle laaditaan koulutussuunnitelma vuosittain edellisen vuoden loppuun mennessä. Koulutussuunnitelma on suuntaa antava, sillä tarkka koulutustarjonta selviää aina kunkin vuoden kuluessa. Koulutukseen varataan vuosittain talousarvioehdotuksessa määräraha erikseen eläinlääkintähuoltoon ja muuhun ympäristöterveydenhuoltoon. Hallinnon koulutukseen, joka käsittää toimistosihteerien ja ympäristöterveyspäällikön ja luottamushenkilöiden kouluttautumisen varataan myös oma määräraha.

EU:n uuden valvonta-asetuksen (EU) 2017/625 5. artiklan mukaan virallista valvontaa ja muita virallisia toimia suorittavan henkilöstön on saatava toimivaltaansa kuuluvalla alalla asianmukaista koulutusta, jonka ansiosta se voi hoitaa tehtävänsä pätevästi ja suorittaa virallista valvontaa ja muita virallisia toimia johdonmukaisella tavalla. Henkilöstön on pysyttävä ajan tasalla toimivaltaansa kuuluvalla alalla ja saatava tarvittaessa säännöllistä lisäkoulutusta.

Ympäristöterveystarkastajien kesken on määritelty viranhaltijoiden erikoisosaamisalueet osa-alueille. Erikoistumista toteutetaan koulutuksella kunkin viranhaltijan tietyn valvonnan osa-alueen osaamisen lisäämisen kautta siten, että viranhaltija hakeutuu ensisijaisesti niihin tarjolla oleviin koulutuksiin, jotka palvelevat kunkin erityisosaamisaluetta. Virkaeläinlääkäreitten koulutus kohdennetaan erikseen valvontaeläinlääkäreille ja praktikoille.

2.4 Valvontakohderekisteri/ Tietojärjestelmä

Valvontakohderekisteriä ylläpidetään valtakunnallisessa VATI-järjestelmässä. Järjestelmä on otettu käyttöön vuoden 2019 alkupuolella koko maassa. Järjestelmässä on edelleen kehitettävää, jotta se saadaan tarkoituksenmukaiseksi ja käyttökelpoiseksi. Rekisteri on koko valvontahenkilökunnan käytössä. Rekisteriin merkitään kaikista kohteista toimijan, toimipaikan ja toiminnan tiedot sekä kirjataan valvontatiedot, laaditaan tarkastuskertomukset ja tehdään kullekin kohteelle riskinarviointi valvontalajeittain. Näiden perusteella saadaan tarvittavat kohde- ja valvontatietoraportit keskuksellinnolle sekä kunnan omaan käyttöön.

Eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnassa käytössä on TerveKuu –tiedonhallintajärjestelmä. Eläinlääkintähuollon suunnitelmassa (liite 4) esitellään tarkemmin muut eläinlääkinnän tietojärjestelmät.

Säännöllisen valvonnan valvontakohteiden määrät ja valvontatarve on liitteessä 2.

2.5 Viestintä

Viestintään kuuluu asiakaspalvelu, neuvonta ja opastus sekä tiedottaminen. Viestinnässä noudatetaan Keuruun kaupungin viestintäsuunnitelman periaatteita.

Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimistolla on asiakaspalvelua varten kaksi puhelinnumeroa, josta palvelua saa arkisin klo 8.00-15.00. Kaikki viranhaltijat ovat virka-aikana neuvontaa ja opastusta varten asiakkaiden tavoitettavissa matkapuhelimesta ja sähköpostitse.

Ulkoisen viestinnän tavoitteena on tehdä toiminta asiakkaille tutuksi lehtiartikkeleiden avulla. Eri-tyisesti valvontayksikön toteuttamien valvontahankkeiden yhteenvedot ja tulokset julkaistaan paikallislehdissä.

Eläinlääkäreitten tavoitettavuus esitetään eläinlääkintähuollon suunnitelmassa (liite 4, kohta 6).

2.6 Valvonnan maksullisuus

Kunnan valvontaviranomaisen on perittävä toimijalta hyväksymänsä taksan mukainen maksu valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista, näytteenotosta ja näytteen tutkimuksesta. Kuntaliitto on yleiskirjeellään (21/80/2006) ohjeistanut ympäristöterveydenhuollon maksullisuutta, maksujen suuruuden määrittämistä sekä taksojen hyväksymistä.

Keurusselän ympäristölautakunnan maksutaksa on nähtävillä hyväksytyssä muodossa Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston internet-sivuilla. Valvontamaksut määritellään lainsäädännön mukaisesti siten, että ne kattavat enintään valvonnasta aiheutuneet kustannukset. Valvonnan maksut perustuvat valtakunnalliseen valvontaohjelmaan, tähän valvontasuunnitelmaan ja henkilötyötunnin hintaan. Valvontatyötunnin hinta on vuoden 2021 alussa 60,00 euroa.

Ympäristöterveydenhuollossa maksuja peritään seuraavien lakien mukaisesta valvonnasta:

- Elintarvikelaki (23/2006)
- Terveydensuojelulaki (763/1994)
- Tupakkalaki (549/2016)
- Lääkelaki (395/1987, 54a-54d §)

Lisäksi eläinlääkärinvastaanoitoilla on käytössä klinikkamaksu.

Valvontasuunnitelman mukaisen hyväksymis- ja tarkastustoiminnan tulot kirjautuvat ympäristöterveydenhuollon talousarviolle ja vähentävät yhteistoimintasopimuskuntien maksuosuutta. Valvonnan toteutumisen arvioinnin yhteydessä arvioidaan myös valvonnasta saadut tulot.

2.7 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Elintarvikelaki ja terveydensuojelulaki edellyttävät, että valvontasuunnitelmassa on esitettävä hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.

Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston viranomaisnäytteet sekä valvontasuunnitelman mukaiset näytteet tutkitaan seuraavissa laboratorioissa:

- SeiLab, Seinäjoki
- Kokemäenjoen vesiensuojeluyhdistys ry laboratorio (KVVY), Tampere

3. Valvonnan toimialat

3.1 Yleistä

Tämän suunnitelman mukainen valvonta perustuu terveydenhuoltolain (1326/2010) 21 §:ssä mainittujen ympäristöterveydenhuollon lakien mukaan kunnille säädettyyn valvontaan. Lainsäädäntö on

esitetty tarkkaan toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa. Keskeisin valvottava lainsäädäntö on lisätty tämän suunnitelman liitteeseen 1.

Toimialakohtainen valvonta esitellään valtakunnallisessa valvontaohjelmassa:

https://www.valvira.fi/documents/14444/261236/Ymparistoterveydenhuollon_valvontaohjelma_2020_2024.pdf/6e1b09c4-c935-6482-059a-035ac95aaa22?t=1568015396747

Tähän suunnitelmaan on koottu valvontayksikön alueella erityisesti suunnitelmakaudella painottuva valvonta ja painopisteet.

Valvontasuunnitelmaan liittyvät vuosittaiset ympäristöterveydenhuollon valvontahankkeet suunnitellaan ja toteutetaan tarpeen mukaan.

3.1.1 Riskinarviointi

Valvontakohteiden valvonnan tarve määräytyy valtakunnallisen ohjeistuksen ja kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella. Toimialakohtaisissa ohjelmissa on annettu suuntaa antavat ohjeet valvontakohteiden riskinarviointiin. Riskinarviointi ja luokitus ovat jokaisella toimialalla erilaisia, mutta niitä on selkeästi pyritty yhdenmukaistamaan aiempaa enemmän.

Valvontayksikössä riskinarvioinnin yhdenmukaistaminen on ollut edellisen suunnitelmakauden aikana yksi toiminnan painopisteistä. TerveKuu -tiedonhallintajärjestelmän mukaista, kohdekohtaista riskinarviointia on tehty aiempina vuosina. Valtakunnallisen valvontatietojärjestelmän (VATI) käyttöönoton myötä, riskinarviointi perustuu valtakunnallisiin suosituksiin ja kohdekohtaiseen arviointiin. Kohteet saavat kukin oman riskiluokkansa.

Valvontaan varatusta työajasta arviolta noin puolet voidaan käyttää suunnitelmalliseen valvontaan ja loput akuuttiin, suunnittelemattomaan valvontaan. Terveystietojärjestelmän mukaisesta valvonnasta suunnitellun valvonnan osuus on huomattavasti vähäisempi.

3.1.2 Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika

Kunnan suunnitelman tulee sisältää tarkastuksen sisällön määrittely sekä tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika. Tarkastus voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä ja tarkastuskertomuksessa tulee esittää, minkä säännösten mukaan tarkastus on tehty. Tarkastusaikaan vaikuttaa tarkastuksen sisällön laajuus ja tarkastusaikaan katsotaan kuuluvaksi varsinaisen kohteessa tehdyn tarkastuksen lisäksi tarkastukseen valmistautuminen, keskimääräinen matka-aika sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Huomattavaa on, että tarkastus voidaan jossakin tapauksessa tehdä asiakirjatarkastuksena; esim. omavalvontasuunnitelman tarkastaminen, pakkausmerkintöjen tarkastaminen jne.

Taulukko 3.1.2 Tarkastuksen yleinen sisältö eri toimialoilla

	Tarkastuksen yleinen sisältö
Elintarvikevalvonta	Minkä tahansa näkökohdan tutkiminen sen toteamiseksi, onko kyseinen näkökohta vaatimusten mukainen Pääsääntöisesti ilman ennakkovaroitusta Yksi tarkastus ei yleensä voi kattaa koko yrityksen toimintaa, vaan kohdistuu johonkin tiettyyn osaan, kuitenkin niin, että kaikki yrityksen toiminnot tulevat tarkastetuiksi määräaikojan sisällä. Oiva-järjestelmän mukaiset tarkastukset
Terveysturvallisuuden valvonta	Selvittää terveysvaaran tai haitan esiintyminen (aistinvaraista tarkastelua ja arviointia, usein mittauksia ja näytteenottoa)
Tupakkalain valvonta	Tavoite tarkastaa kohteen toiminnan ja tilojen vaatimustenmukaisuus.
Lääkelain valvonta	Tavoite tarkastaa kohteen toiminnan ja tilojen vaatimustenmukaisuus.

Tarkastusten sisällön tarkemmat määrittelyt on kirjattu valtakunnallisen ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman toimialakohtaisiin valvontaohjelmiin.

3.1.3 Valvontakohteiden / valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet

Valvontakohteiden tarkastustiheydet määräytyvät riskinarvioinnin perusteella.

Toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa on annettu ohjeelliset tarkastustiheydet ja tarkastuksiin käytettävät ajat. Tarkastustiheydet on määritelty kohdetyyppikohtaisen riskiluokituksen perusteella, jota voidaan kunnissa edelleen tarkentaa. Riskinarviointiin perustuva valvontakohdekohtainen tarkastustiheyksien määrittely yhdenmukaistetaan suunnitelmakaudella.

Keurusselän yhteistoiminta-alueen valvontakohteiden määrä ja suunnitelmallisen valvonnan valvontatarve valvontakohdetyyppikohtaisesti on liitteessä 2.

Jokaisesta tarkastuksesta laaditaan valtakunnallisessa VATI-järjestelmässä tarkastuskertomus, joka sisältää vähintään hallintolain tarkastuskertomukselta edellyttämät tiedot. Lisäksi kirjataan erityislainsäädännön vaatimat tiedot. Tarkastuskertomukseen kirjataan havainnot, korjauskehotukset, kielot ja muut lainsäädännön määrittelemät toimenpiteet ja pakkokeinot, joiden noudattamista seurataan annettujen määräaikojen kuluttua.

3.2 Elintarvikevalvonta

EU:n uusi valvonta-asetus (EU) 2017/625 muodostaa puitteet koko elintarvikeketjun valvonnalle. Valvonta-asetuksen tavoitteena on varmistaa, että elintarvikeketjua koskevaa EU-lainsäädäntöä sovelletaan jäsenvaltioissa asianmukaisesti ja yhtenäisesti. Valvonta-asetus koskee ennen kaikkea viranomaisen toimintaa. Valvonta-asetuksen 5. artiklan mukaan virallista valvontaa ja muita virallisia toimia suorittavan henkilöstön on saatava toimivaltaansa kuuluvalla alalla asianmukaista koulutusta, jonka ansiosta se voi hoitaa tehtävänsä pätevästi ja suorittaa virallista valvontaa ja muita virallisia toimia johdonmukaisella tavalla. Henkilöstön on pysyttävä ajan tasalla toimivaltaansa kuuluvalla alalla ja saatava tarvittaessa säännöllistä lisäkoulutusta.

Elintarvikevalvonnan tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus sekä elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikemääräysten mukainen laatu, varmistaa, että elintarvikkeista annettava tieto on totuudenmukaista ja riittävää eikä johda harhaan, suojata kuluttajaa elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta ja taloudellisilta tappioilta, varmistaa elintarvikkeiden jäljitettävyys, turvata korkealaatuinen elintarvikevalvonta ja osaltaan parantaa elintarvikealan toimijoiden toimintaedellytyksiä.

Kunnan tulee laatia säännöllistä valvontaa koskeva kunnan elintarvikevalvontasuunnitelma siten, että valvonta on yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista, ehkäisee terveysvaaroja ja suojaa kuluttajia taloudellisilta tappioilta. Valvontasuunnitelmassa otetaan huomioon myös Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma 2021-2024.

Keurusselän elintarvikevalvonnassa painopisteet vuonna 2021 ovat:

- Osallistutaan Ruokaviraston valtakunnalliseen valvontaprojektiin, jossa tarkastetaan mahdollisuuksien mukaan elintarvikehuoneistoissa:
  - Kunnossapito (Oiva-rivit 2.2. ja 2.3)
  - Puhtaanapito (Oiva-rivit 3.1 ja 3.2)
  - Markkinointi (Oiva-rivi 13.3)

3.2.1 Tarkastussuunnitelma

Elintarvikevalvonnan tarkastukset tehdään pääsääntöisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla ennalta ilmoittamatta. Tarvittaessa toiminnanharjoittajan kanssa sovitaan tarkastusajankohta. Elintarvikevalvonnan kohdetyyppinen tarkastustiheys ja tarkastusten määrä on esitetty liitteessä 2. Valtakunnallisessa ohjelmassa on esitetty tarkastustiheys, jota käytetään lähtökohtana kullekin valvontakohteelle. Jokaisella valvontaa suorittavalla viranhaltijalla on henkilökohtainen työ-/tarkastussuunnitelma, jossa määritellään kohteisiin tehtävät tarkastukset (laitosvalvonnan osalta myös tarkastusten sisällöt). Henkilökohtaisessa työ-/tarkastussuunnitelmassa yksittäisten kohteiden tarkastustiheys saattaa poiketa taulukossa annetuista tarkastustiheyksistä, koska kullekin kohteelle on tehty riskinarviointi mm. valvontahistorian mukaan. Riskinarviointi toteutetaan ympäristöterveydenhuollon tiedonhallintaohjelman VATI:n avulla.

Suurin osa suunnitelmallista tarkastuksista on Oiva-järjestelmän mukaisia tarkastuksia. Oiva-järjestelmän mukainen tarkastuskertomus tehdään Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti VATI:n kautta. Tarkastuskertomusta suppeampi Oiva-raportti on julkinen Eviran ylläpitämän www.oivahymy.fi internet-sivuston kautta. Oiva-raportti tulee olla valvontakohteessa asiakkaiden nähtävillä.

Vuoden 2020 alusta voimaan tulleen elintarvikelain muutoksen mukaan elintarvikkeiden ensisääpumisvalvonta siirtyy valtiolta kunnan valvontaviranomaisen tehtäväksi normaalin Oiva-järjestelmään. Ensisaapumisvalvonta kohdistuu EU:N sisämarkkinoilla Suomeen tuotaviin eläinperäisiin elintarvikkeisiin maahantuontia harjoittaviin elintarvikealan toimijoihin. Lakiuudistuksen myötä (18§) elintarviketoimijan luotettavuuden valvonta on myös tullut uutena tehtävänä. Luotettavuus pitää sisällään sekä elintarviketurvallisuuden että taloudellisen luotettavuuden valvonnan yhdessä harmaan talouden valvontaviranomaisten kanssa.

Alkutuotannon kohteista maidontuotantotilat sisältyvät valvontasuunnitelmaan ja eläinlääkärin henkilökohtaiseen työsuunnitelmaan. Muiden alkutuotannon kohteiden osalta niiden lukumäärät ovat liitteessä olevassa elintarvikevalvonta, valvontakohteet 2021 taulukossa. Alkutuotannon elintarvikevalvonnan valvontakohteiden tarkastukset aloitetaan vuonna 2021 resurssit ja riskinarviointi huomioiden.

3.2.2 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

Näytteenotto on osa säännöllistä valvontaa. Myymälöille, valmistus- ja tarjoilukeittiöille on laadittu näytteenottosuunnitelma omavalvonnan näytteenottoa varten. Viranomaisnäytteitä otetaan tarpeen mukaan omavalvonnan toimivuuden varmistamiseksi ja aina silloin, kun epäillään säädöstenvastaisuutta. Näytteenotto tapahtuu riskinarvioinnin mukaan. Viranomaisnäytteenottosuunnitelma on liitteessä 3.

3.2.3 Muut elintarvikelain mukaiset tehtävät

Elintarvikevalvonnassa tehdään lainsäädännön mukaisesti elintarvikehuoneistojen hyväksymispäätökset 60 vuorokauden kuluessa hakemuksen saapumisesta ja elintarvikehuoneistoilmoitukset käsitellään lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Kunnan tehtäviin kuuluvat lisäksi elintarvikealan toimijoiden ja kuluttajien neuvonta ja tiedottaminen, valtion viranomaisten avustaminen eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisen vierasaineohjelmien ja ensisaapumisvalvonnan toteuttamisessa sekä elintarvikemääräysten mukaisten ilmoitusten ja raporttien tekeminen aluehallintoviranomaiselle (AVI:lle) ja Ruokavirastolle. Vientiin hyväksytyjen laitosten osalta (sisämarkkinakauppa ja vienti EU:n ulkopuolelle) tehdään tarvittavat tarkastukset ja hyväksytään eläinlääkintötodistukset Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti.

Elintarvikevalvonnassa on runsaasti tehtäviä, jotka eivät ole säännöllistä suunnitelmallista tarkastustoimintaa. Näitä ovat mm. valitusten perusteella tehtävät tarkastukset, pakkotoimenpiteet, ruokamyrkytys selvitykset, elintarvikehuoneistojen ilmoituksiin ja elintarvikelaitosten hyväksymisiin liittyvät tarkastukset, ilmoitusten käsittely, neuvonta, asiantuntijatehtävät, koulutus sekä laadun ja yhteistyön kehittäminen.

Toiminnan edelleen kehittämiseksi Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston elintarvikevalvonnasta vastaavat henkilöt ovat muodostaneet elintarviketiimin, joka kokoontuvat useamman kerran vuodessa. Tiimissä pyritään luomaan käytäntöjä, jotka yhtenäistävät ja kehittävät käytännön valvontaa. Jokainen valvontatoimenpide raportoidaan ajantasaisena valtakunnalliseen VATI-tiedonkeruujärjestelmään keskusvirastoa (Ruokavirasto) varten.

3.3 Terveydensuojelu

Terveydensuojelulain tarkoituksena on ylläpitää ja edistää väestön ja yksilön terveyttä. Lain tavoitteena on myös ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa terveyshaittaa. Terveydensuojelulain mukaan päävastuu terveydensuojelun toteuttamisesta on kunnilla.

Terveydensuojelulain mukaisen valvontakohteen tarkastuksen tavoitteena on selvittää mahdollisen terveyshaitan esiintyminen, josta voi aiheutua terveyshaitta. Olosuhteiden lisäksi tarkastellaan toimintaa ja arvioidaan kohteen vaatimuksenmukaisuus. Tarkastukset tehdään yleensä toiminnanharjoittajan kanssa ennalta sovittuna aikana.

Terveydensuojelulain useimmat säännöllisen valvonnan kohteet vaativat joko viranomaisen hyväksynnän tai ovat ilmoituksen varaisia, jolloin terveydensuojeluviranomainen tekee hakemusta tai ilmoitusta koskevan päätöksen ennen kuin kohde tulee valvonnan piiriin. Tämän jälkeen valvontakohteeksi tulee suunnitelmallisen ja säännöllisen valvonnan kohteeksi.

Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa

https://www.valvira.fi/documents/14444/261236/Terveystensuojelun_valvontaohjelma_2020_2024.pdf/3b3d97e2-4a34-e31a-b649-ae04ecdf2128?t=1568014448887 on määritelty valvonnan painopistealueet vuosille 2020-2024. Painopisteiden avulla pyritään kohdentamaan resursseja suunnitelmallisesti ja riskiperusteisesti sekä huomioidaan lainsäädännön muutoksista aiheutuvat haasteet. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa määritellyt painopistealueet huomioidaan sellaisinaan käytännön valvontatyössä.

Taulukko 3.3 Terveystensuojelun painopisteet vuosille 2020-2024

Kohde	2020-2024 Terveystensuojelun painopisteet
Omavalvonnan tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnanharjoittajien tukeminen riskien tunnistamisessa, joista voi aiheutua terveyshaittaa, ja toiminnanharjoittajan omavalvonnan korostaminen säännöllisen valvonnan riskinarvioinnissa • Omavalvonnan tukeminen tarkastuskäynnillä tai esim. toiminnanharjoittajille lähetetyllä lyhyellä kyselyllä, jonka tuloksia voidaan hyödyntää mm. riskinarvioinnissa, toiminnanharjoittajille suunnatussa neuvonnassa ja ohjauksessa
Talousvesi	<ul style="list-style-type: none"> • Talousveden laatuun vaikuttavien riskien arviointi ja -hallinta yhdessä talousvettä toimittavan laitoksen kanssa ja valvontatutkimusohjelman päivittäminen
Elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö	<ul style="list-style-type: none"> • Viranomaisyhteistyön merkitys elinympäristöterveyden edistämässä merkittäväksi osaksi kuntien strategiatyötä • Terveystensuojelun tunnistaminen ja ennaltaehkäisy viranomaisten yhteistyönä • Häiriötilanteisiin varautuminen ja suunnitelmien yhteensovittaminen sekä valmiusharjoitukset

Koulu yhteisön ja opiskelu ympäristön terveellisyys ja turvallisuus on tarkastettava joka kolmas vuosi (terveydenhuoltolaki 1326/2010, 16 ja 17 §:t) ja ne on tarkastettava eri tahojen kanssa yhteistyössä (Vna 338/2011, 12 §). Terveystensuojeluviranomainen voi toimia koordinaattorina eri tahojen tarkastusten yhteensovittamiseksi. Siten yhteistarkastukset saadaan sovitettua terveystensuojelun suunnitelmallisen valvonnan tarkastusrytmiin.

Koulujen ja päiväkotien radonpitoisuuden vuosikeskiarvo kysytään tarkastuskäynnin yhteydessä. Sisäilman radonin vuosikeskiarvo saa olla enintään 300 Bq/m³ (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ionisoivasta säteilystä 1044/2018). Jos ei ole tietoa radonpitoisuudesta, on se kehoitettava mitaamaan seuraavaan tarkastuskertaan mennessä.

Vuoden 2021 painopisteenä toiminnanharjoittajien tukeminen riskien tunnistamisessa. Terveystensuojeluviranomainen pyytää esimerkiksi tarkastuksen yhteydessä toiminnanharjoittajaa selvittämään, miten toimintaan vaikuttavat riskit on tunnistettu, miten niiden vakavuus on arvioitu ja mitä riskien hallintakeinoja on otettu käyttöön. Toiminnanharjoittajia voidaan joutua tukemaan riskien tunnistamisessa, joista voi aiheutua terveyshaittaa. Riskien tunnistamisella ja seurannalla on ennaltaehkäisevä vaikutus terveyshaittojen syntymiseen.

Terveystensuojelun kohdetyyppikohtainen tarkastustiheys on esitetty liitteessä 2. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on esitetty tarkastustiheys, jota käytetään lähtökohtana kullekin valvontakohteelle. Jokaisella valvontaa suorittavalla viranhaltijalla on henkilökohtainen työsuunnitelma, jossa määritetään kohteisiin tehtävät tarkastukset. Henkilökohtaisessa työsuunnitelmassa yksittäisten kohteiden tarkastustiheys saattaa poiketa liitteessä 2 annetuista tarkastustiheyksistä, koska kullekin val-

vontakohteelle tehdään riskinarviointi tarkastuskäynnin perusteella. Riskinarvioinnin tulos määrittää sen, käydäänkö kohteessa säännöllisen valvonnan

3.3.1 Tarkastussuunnitelma

Terveydensuojelun kohdetyyppikohtainen tarkastustiheys ja suunniteltu tarkastusten määrä on esitetty liitteessä 2. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on esitetty tarkastustiheys, jota käytetään lähtökohtana kullekin valvontakohteelle. Jokaisella valvontaa suorittavalla viranhaltijalla on henkilökohtainen työsuunnitelma, jossa määritetään kohteisiin tehtävät tarkastukset. Henkilökohtaisessa työsuunnitelmassa yksittäisten kohteiden tarkastustiheys saattaa poiketa liitteessä 2 annetuista tarkastustiheyksistä, koska kullekin valvontakohteelle tehdään riskinarviointi tarkastuskäynnin perusteella. Riskinarviointi toteutetaan ympäristöterveydenhuollon tiedonhallintaohjelman, VATI:n avulla. Riskinarviointi perustuu Valviran julkaisemaan ympäristöterveydenhuollon laatujärjestelmään (valvontaohjeisto) ja siinä esitettyyn kohdetyyppikohtaiseen valvontatarpeen arviointiin.

3.3.2 Muut terveydensuojelulain mukaiset tehtävät

Valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi on huomioitava muu kunnan tehtävänä oleva terveydensuojelulain tarkoittama valvonta. Terveydensuojelussa ei-suunnitelmallinen valvonta vie huomattavasti suuremman osan työajasta kuin suunnitelmallinen valvonta. Näitä tehtäviä ovat mm:

- Asumisterveyteen liittyvät asiat

Asumisterveysasiat muodostavat suuren tehtäväkokonaisuuden ei-suunnitelmallisen valvonnan puolella. Asunnontarkastuksia on tehty vuosittain noin 70-90 kappaletta. Asunnontarkastusten osalta yksittäiset tapaukset saattavat viedä erittäin paljon aikaa ja ovat usein vaikeasti selvitettäviä. Asunnontarkastuksia tehdään tarkastuspyyntöjen perusteella terveyshaittojen selvittämiseksi ja poistamiseksi. Asunnontarkastukset liittyvät sisäilman laatuun, home- ja kosteushaittoihin, meluhaittoihin, asuntojen likaisuuteen tai huonokuntoisuuteen, ilmanvaihdon puutteellisuuteen, kylmyyteen ja hajuihin. Todettujen epäkohtien poistamiseksi annetaan tarpeen mukaan korjauskehotuksia ja käytetään muita terveydensuojelulain mukaisia keinoja terveyshaittojen poistamiseksi. Kuntalaisille ja kiinteistöjen omistajille annetaan myös neuvontaa ja ohjausta asumisterveyteen liittyvissä kysymyksissä.

- Terveyshaittojen selvittäminen

Kouluissa, päiväkodeissa ja muissa julkisissa rakennuksissa on sisäilmaongelmia, joiden selvittämiseksi ja poistamiseksi tehdään yhteistyötä kiinteistön omistajien ja käyttäjien kanssa. Sisäilmaongelmien käsittelemiseksi on perustettu kuntiin sisäilmatyöryhmiä. Sisäilmaongelmien selvittämiseksi ja korjausten suunnittelemiseksi tehdään laajoja tutkimuksia ja tarkastuksia. Tutkimukset tilataan yleensä ulkopuolisilta asiantuntijoilta, joiden laatimien raporttien ja tutkimustulosten perusteella arvioidaan terveyshaittoja ja annetaan tarvittaessa ohjeita ja kehotuksia terveyshaittojen poistamiseksi. Sisäilmaryhmät, joissa myös terveydensuojeluviranomainen on edustettuna, kokoontuvat säännöllisesti.

Terveydensuojeluviranomainen seuraa näytetuloksista jatkuvasti esim. vesilaitosten jakaman talousveden laatua ja uimavesien laatua niin uimahalleissa kuin uimarannoillakin. Mikäli näytetulosten tai muiden yhteydenottojen perusteella syntyy epäily mahdollisesta terveyshaitasta tai epidemiasta, terveydensuojeluviranomainen ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin vaaratilanteen rajoittamiseksi. Terveydensuojeluviranomainen vastaa tiedottamisesta, asian selvittämisestä ja raportoinnista keskusvirastoille.

- Asiakaspalvelu, neuvonta ja opastus

Terveydensuojelulain mukaan viranomaisen tehtävänä on antaa neuvontaa ja opastusta kuntalaisille terveydensuojeluun liittyvissä asioissa. Kuntalaisten ja toimijoiden yhteydenottoi-

hin vastataan pääasiassa puhelimitse ja sähköpostilla mutta osa asioi myös henkilökohtaisesti toimistolla. Esimerkiksi yksityisten ihmisten talousvesinäytteitä toimitetaan kauttamme laboratoriotutkimuksiin vuosittain yli 100 kappaletta.

- Terveydensuojelulain 13 §:n mukaisten ilmoitusten käsittely
Terveydensuojelulain 13 §:n mukaisia huoneistoja ja toimintoja koskevien ilmoitusten johdosta tehdään tarkastus ja ilmoituksesta annetaan todistus toimijalle. Terveyshaittojen ehkäisemiseksi voidaan antaa tarvittavia määräyksiä.

Käytännössä toiminnanharjoittajat tuntevat huonosti terveydensuojelulain velvoitteet ilmoituksenvaraisuudesta. Tämän takia uusien toimintojen perustamista tai olennaista muuttamista joudutaan seuraamaan muun valvonnan yhteydessä ja tiedotusvälineiden kautta, jonka jälkeen viranomaisen joutuu pyytämään ilmoitusta toiminnanharjoittajalta.

Valtakunnallisessa terveydensuojelun valvontaohjelmassa vuosille 2015-2019 terveydensuojelun suunnitelmallista valvontaa on yksinkertaistettu. Suunnitelmallisen valvonnan piiristä on poistettu sellaiset kohteet, joissa oleskelu on lyhytaikaista ja jotka todennäköisesti eivät aiheuta terveyshaittaa. Näitä kohteita ovat:

- o eläinten pitoon tarkoitettu rakennus tai aitaus asemakaava-alueella tai muulla vastaavalla alueella
- o bingohallit, pelisalit ja –kasinot, tanssisalit ja –lavat
- o kirkot, merimieskirkot sekä muut uskonnollisten yhdistysten tilat
- o luentosalit ja auditoriot muualla kuin koulujen tai oppilaitosten yhteydessä
- o teatterit, elokuvateatterit, ooppera- ja konserttisalit, sirkukset, baletti-, juhlahuoneistot sekä muut esityksiin ja tapahtumiin tarkoitettut sisätilat
- o muut kokoontumis- ja juhlahuoneistot
- o työtilat asuinrakennuksessa tai alueella, jossa on asuinhuoneistoja
- o parturi- ja kampaamotoiminta
- o solarium
- o hautausmaat, yksityiset hautapaikat ja eläinten hautausmaat
- o muut vastaavat laitokset tai huoneistot, joissa harjoitetusta toiminnasta saattaa aiheutua käyttäjälle terveyshaittaa

Edellä mainituista suunnitelmallisen valvonnan piiristä poistetut kohteet kuuluvat kuitenkin osittain edelleen ilmoitusvelvollisuuden piiriin ja ilmoituksista tehdään päätös (terveydensuojelulaki 13§). Näiden kohteiden valvontaa tehdään jatkossa yhteydenottojen/valitusten perusteella. Nämä yllättävät valvontatapaukset ovat ensisijaisia suhteessa säännölliseen valvontaan, sillä yleensä yhteydenottojen taustalla on terveyshaittaepäily.

- Lausunnot ja asiantuntijatehtävät
Valtakunnallisen valvontaohjelmankin painopistealueena on terveydensuojeluviranomaisen aktiivinen rooli ympäristöstä aiheutuvien terveyshaittojen arvioinnissa jo hankkeiden suunnittelu- ja päätöksentekovaiheessa. Terveydensuojelun osalta valmistellaan lausuntoja muille viranomaisille (mm. AVI, ELY, ARA, kunnalliset rakennusvalvonta-, kaavoitus- ja ympäristönsuojeluviranomaiset). Useissa hankkeissa toimitaan terveydensuojeluasioiden asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana.
- Toiminnan kehittäminen ja raportointi
Toiminnan edelleen kehittämiseksi Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston terveydensuojeluasioista vastaavat henkilöt ovat muodostaneet terveydensuojelutiimin sekä vesitiimin, jotka kokoontuvat useamman kerran vuodessa. Tiimeissä pyritään luomaan käytäntöjä, jotka yhtenäistävät ja kehittävät käytännön valvontaa. Jokainen valvontatoimenpide

raportoidaan ajantasaisena valtakunnalliseen Yhti-tiedonkeruujärjestelmään keskusvirastoja varten. Lisäksi näytteenotosta vesilaitosten ja yleisten uimarantojen osalta raportoidaan vuosittain aluehallintovirastoon.

3.4 Tupakka- ja lääkelain valvonta

Tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen. Tupakkalain mukaisen valvonnan tavoitteena on vähentää alaikäisten tupakan saatavuutta, asukkaiden tahdon vastaista altistumista ympäristön tupakansavulle sekä vähentää tupakointia siten, että tupakoinnin aiheuttamat terveyshaitat ja –vaarat vähenevät. Valvonnan tulee sisältää tupakkatuotteiden varastointi- ja myyntipaikkojen tarkastuksia sekä tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntiä ja esilläpitoa myyntipisteessä, tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynnin omavalvontaa, mainontaa ja muuta myynnin edistämistä samoin kuin tupakointikieltojen ja –rajoitusten noudattamista.

Valtakunnallisessa tupakkalain valvontaohjelmassa vuosille 2015-2019 suunnitelmallista valvontaa oli jo yksinkertaistettu. Suunnitelmallisen valvonnan piiristä on jätetty pois sellaiset kohteet, joissa tupakointi on tupakkalain perusteella kielletty. Tällaisia kohdetyyppejä ovat mm. savuttomat ravintolat, päiväkotien ja oppilaitosten sisätilat ja ulkoalueet sekä virastojen ja viranomaisten sekä niihin verrattavien julkisten laitosten yleisölle ja asiakkaille varatut sisätilat. Suunnitelmallisen valvonnan kohteita ovat esimerkiksi:

- tupakointitilalliset ravintolat
- tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntipaikat
- tupakkatuotteiden tukkumyyntipaikat

Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa

https://www.valvira.fi/documents/14444/248380/Tupakkalain_valvontaohjelma_2020_2024.pdf/b8146b38-e53c-5761-fb5b-98789b6fc796?t=1568014485352 on määritelty valvonnan painopistealueet vuosille 2020-2024. Painopisteiden avulla kohdennetaan resursseja suunnitelmallisesti ja riskiperusteisesti sekä huomioidaan mahdollisista lainsäädäntömuutoksista aiheutuvat uudet haasteet. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa painopistealueet määritellään erikseen tupakointikieltoihin ja –rajoituksiin sekä tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden, tupakanvastikkeiden ja tupakkajäljittelmien myyntiin ja mainontaan. Valvontaohjelmassa määritellyt painopistealueet huomioidaan sellaisinaan käytännön valvontatyössä.

Taulukko 3.4 Tupakkavalvonnan painopistealueet vuosille 2020-2024

toimintavuosi	2020 - 2021	2022 - 2024
painopiste	Laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö	Tuotevalvonta ja markkinoinnin valvonta
	Omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa	

Tarkastuksella käytetään Valviran laatimia tarkastuslomakepohjia, jotka toimivat myös VATI-järjestelmän lomakepohjina.

Vähittäiskaupoissa, kioskeilla ja huoltoasemilla, joilla on nikotiinikorvausvalmisteiden myyntilupa, valvotaan nikotiinivalmisteiden sijoittelua myymälässä, mahdollista myynnin omavalvontaa ja luvan mukaisuutta.

3.4.1 Tarkastussuunnitelma

Tupakkalain kohdetyyppikohtainen tarkastustiheys ja suunniteltujen tarkastusten määrä on esitetty liitteessä 2. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa esitetty tarkastustiheys, jota käytetään lähtökohdiana kullekin valvontakohteelle. Jokaisella valvontaa suorittavalla viranhaltijalla on henkilökohtainen työsuunnitelma, jossa määritetään kohteisiin tehtävät tarkastukset. Riskinarvioinnin perusteella kohdekohtaista tarkastustiheyttä voidaan lisätä tarpeeksi katsotulla määrällä tai vähentää enintään puoleen liitteen 2 mukaisesta kohdetyyppikohtaisesta tarkastustiheydestä. Tupakkatuotteiden myynnin valvontaa tehdään elintarvikevalvonnan yhteydessä. Kohteeseen tehtävä tarkastustiheys määräytyy elintarvikevalvonnan tarpeiden pohjalta. Näin ollen joissain tupakkatuotteiden myynnin valvontakohteissa tarkastustiheys on harvemmin kuin joka toinen vuosi. Tällaisia kohteita ovat mm. pubit ja ravintolat, joissa on vain anniskelua.

Nikotiinikorvaushoitoon tarkoitettujen valmisteiden myynnin valvonnalle ei ole valtakunnallisesti annettu tarkastustiheyttä. Keurusselän alueella nikotiinivalmisteiden tarkastukset tehdään tupakan myynnin valvonnan yhteydessä.

Tupakkatuotteiden ja nikotiinivalmisteiden myynnin tarkastuksista ei peritä erillistä maksua vaan valvontakäytien kustannukset sisältyvät myyntikohteilta perittävään vuosimaksuun lainsäädännön periaatteen mukaisesti.

3.4.2 Muut tupakka- ja lääkelain mukaiset tehtävät

Valvontasuunnitelmassa esitettyjen tarkastusten lisäksi osa työstä koostuu tehtävistä, joiden määrää ei voida arvioida etukäteen. Tällaisia tehtäviä ovat mm. tupakka- ja nikotiinivalmisteiden myyntilupahakemusten käsittely ja niihin mahdollisesti liittyvät tarkastukset, valtakunnallisen tupakanmyyntiluparekisterin ajan tasalla pitäminen sekä asiakkaiden yhteydenottojen ja valitusten johdosta tehdyt toimenpiteet ja tarkastukset.

Tupakkalain valvonnan osalta tarkastustoimenpiteet raportoidaan ajantasaisena valtakunnalliseen VATI-tiedonkeruujärjestelmään. Tupakan vähittäismyyntilupien myöntäminen ja lopettaminen käsitellään puolestaan valtakunnallisessa Valviran tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluparekisterissä. Nikotiinivalmisteiden valvontatoimenpiteitä ei raportoida keskusvirastoille. Päätökset nikotiinivalmisteiden myyntiluvista kuitenkin toimitetaan Fimealle (Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus), joka pitää valtakunnallista rekisteriä nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikoista.

3.5 Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009) tuli voimaan 1.11.2009. Sen mukaan kunnan tuli laatia eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelma viimeistään marraskuun alusta vuonna 2011.

Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen eläinlääkintähuollon valvontaohjelma ja alueellinen suunnitelma, ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa. Aluehallintovirasto ohjaa kunnan suunnitelman laatimista sekä valvoo ja arvioi sen toteutumista.

Valvontayksikössä on laadittu Keurusselän eläinlääkintähuollon suunnitelma 2020-2024 (Liite 4)

Keski-Suomen maakunnalliseen eläinlääkäripäivystysjärjestelmään siirryttiin muun maakunnan kanssa vuoden 2011 alusta lukien. Tuotanto- ja lemmikkieläinpäivystys on eriytetty.

4. Erityistilanteisiin varautuminen

4.1 Toiminta erityistilanteissa

Elintarvike-, terveydensuojelu- ja eläinlääkintähuoltolaissa on määräykset siitä, että kunnan on ennakolta varauduttava erityistilanteisiin. Varautumisen tavoitteena on pyrkiä ehkäisemään ennakolta häiriö- ja kriisitilanteiden syntyminen sekä luoda edellytykset hallita näitä tilanteita ja niiden seurauksia. Varautumista toteutetaan sekä normaaliolojen häiriötilanteiden että poikkeusolojen varalta.

Varautuminen tarkoittaa käytännössä valmiussuunnitelmien laatimista. Siihen kuuluu myös tiettyjä etukäteisjärjestelyjä, jotka liittyvät esimerkiksi materiaalien hankintoihin ja varmuusvarastointiin, henkilöstön varaamiseen ja kouluttamiseen sekä hälytysjärjestelmien luomiseen. Erityisen tärkeää varautumisessa on eri alojen saumaton yhteistoiminta ja selvät toimivaltasuhteet kriisin tapahtuessa.

Valvontayksikön toimintaohje erityistilanteita varten viedään lautakunnan hyväksyttäväksi. Toimiston henkilökunta on nimetty erityistilanneorganisaatioihin yhteistoimintakunnissa.

Valvontayksikkö osallistuu alueellansa järjestettäviin erityistilanne- ja valmiusharjoituksiin.

4.2 Epidemioiden selvittäminen (selvitystyöryhmä)

Epidemioiden selvittäminen kuuluu kunnan tehtäviin ja niiden selvittämiseen on varauduttava.

Terveysvaaralla tarkoitetaan mitä tahansa biologista, kemiallista tai fysikaalista tekijää tai tilaa, joka saattaa vaarantaa ihmisten terveyden. Kunnan on selvitettävä alueellaan ilmenevät elintarvikkeisiin ja talousvedeen liittyvät terveysvaaratilanteet. Tällaisia ovat ruokamyrkytykset ja muut elintarvikke- tai talousvesivälitteiset vaaratilanteet. Tätä varten kunnan on laadittava toimintaohje. Kuntien on myös varauduttava mahdollisesti tarvittavaan näytteenottoon ja tutkimuksiin. Laboratorioiden on ilmoitettava viivytyksettä sekä toimeksiantajalleen että toimeksiantajaa valvovalle viranomaiselle tieto terveysvaaraan viittaavista tutkimustuloksista (elintarvikelaki 40 ja 45 §).

Kunta voi saada tiedon terveydelle vaarallisista elintarvikkeista tai talousvedestä mm. oman alueensa viranomais- tai omavalvonnan tutkimustuloksista, kuluttajavalituksista tai Ruokavirastosta. Evira toimii elintarvikkeita ja rehuja koskevan nopean hälytysjärjestelmän (RASFF) virallisena kansallisena yhteystahona. Ruokaviraston lähettämiin RASFF -ilmoituksia koskeviin tiedusteluihin viranomaisen on reagoitava välittömästi selvittämällä, onko kyseisiä elintarvike-eriä saapunut Suomeen.

Terveysvaaratilanteissa viranomaisen on toimittava välittömästi vaaratilanteen rajoittamiseksi. Viranomaisen on käytettävä tapauskohtaista harkintaa päättäessään tilanteen vaatimista toimenpiteistä.

Valvontaviranomaisen on ilmoitettava aluehallintoviranomaiselle ja Ruokavirastolle todetuista terveysvaaroista sekä tarvittaessa sellaisista valvonnassa esille tulleista seikoista, joilla voi olla vaikutusta elintarvikkeiden turvallisuuteen. Kunnan valvontaviranomaisen tulee ryhtyä toimenpiteisiin vaarallisten erien poistamiseksi markkinoilta, jos toimija ei noudata velvollisuuttaan takaisin ve-doissa.

Kunnan on kirjattava terveysvaaratilanteet ja niiden johdosta tehdyt selvitykset ja toimenpiteet.

Epidemiaselvitystyöryhmät ruoka- ja vesiepidemioiden selvittämiseksi (4 kpl) on nimetty 2014 yhteistoiminta-alueiden kuntiin STM:n asetuksen 251/2007 mukaisiksi. Toimisto pitää yllä ryhmän yhteystiedot.

Toimistolla on sopimus SeiLabin (Seinäjoki) kanssa ympärivuorokautisesta laboratoriovalmiudesta sekä erityistilannevalmiudesta.

5. Suunnitelman toteutumisen arviointi

Toteutumisen toimialakohtaisessa arvioinnissa käytetään apuna keskusvirastojen laatimia lomakkeita sähköisessä VYHA-järjestelmässä, jossa selvitetään toimialakohtaisesti toteutunut valvonta.

Mikäli suunnitelmassa asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu, toteutumisen arvioinnissa tulisi tuoda esille mahdollisia syitä.

Mikäli valvontasuunnitelman mukaisista tavoitteista on jääty merkittävästi, on tämä otettava huomioon valvontatulojen kohdistamisessa. Valvonnan maksullisuutta suunnitelleissa työryhmissä, samoin kuin eduskuntakäsittelyn aikana korostettiin, että valvonnasta saaduilla tuloilla tulee turvata kuntien mahdollisuus ylläpitää valvontaa. Keskusvirastot keräävät tiedot toimialakohtaisista valvontatuloista.

Keurusselän ympäristölautakunta käsittelee ja arvioi edellisen vuoden valvontasuunnitelman toteutumisen seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Kuntien valvontaa ohjaavaa keskeistä lainsäädäntöä

Elintarvikevalvonnan lainsäädäntöä

- elintarvikelaki
Kokoelma elintarvikevalvonnan ajantasaisista säädöksistä ovat Finlex'issä (<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa>) . Sovellettavaa lainsäädäntöä on myös EU-tasolla (<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>). Ruokavirasto julkaisee myös säännöllisesti erilaisia oppaita ja soveltamisohjeita valvonnan tueksi. Ruokavirasto laatii muita viranomaisia kuullen koko elintarviketurvallisuuden valvontaketjua koskevan monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman (Vasun). Elintarvikevalvonnan järjestämisestä säädetään lisäksi mm. seuraavissa säädöksissä:
- Elintarvikelaki 23/2006;
- Elintarvikehuoneistoasetus (1367/2011);
- Valtioneuvoston asetus elintarvikevalvonnasta (72/2020);
- Yleinen elintarvikehygieniasetus 852/2004/EY;
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista 178/2002/EY;
- Eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus (EY) N:o 854/2004;
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 853/2004 eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä;
- Laitosasetus (MMM a laitosten elintarvikehygieniasta 795/2014);
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus lihan tarkastuksesta (2/2020);
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muuttamisesta (47/2020);
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarviketietojen antamisesta kuluttajille (834/2014);
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1169/2011 elintarviketietojen antamisesta kuluttajille
- MMM asetus eläimistä saatavista sivutuotteista (1192/2011);
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1935/2004 elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista materiaaleista ja tarvikkeista
- Maa ja metsätalousministeriön asetuskanojen ja kalkkunoiden salmonellavalvonnasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muuttamisesta (803/2019);
- Valtioneuvoston asetus elintarvikelain, rehulain ja terveydensuojelulain nojalla tutkimuksia tekevistä laboratorioista (152/2015);
- Sivutuoteasetus (EY) N:o (1069/2009);
- Sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetus (EU) N:o (142/2011);
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus eräitä eläimistä saatavia sivutuotteita ja niistä johdettuja tuotteita käsittelevien toimijoiden valvonnasta ja eräiden sivutuotteiden käytöstä annetun asetuksen muuttamisesta (842/2013);
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden keräämisestä, kuljetuksesta ja hävittämisestä (1192/2011);
- Valtioneuvoston asetus elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä, VN a (1365/2011)

Eläinlääkintähuollon lainsäädäntöä

- Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009)
- Eläinsuojelulaki (247/1996)
- Eläintautilaki (441/2013)
- VN asetus eläinlääkintähuollosta (1031/2009)
- Eläinsuojeluasetus (396/1996)

Terveydensuojelun lainsäädäntöä

- Terveydensuojelulaki (763/1994)
- Terveydensuojeluasetus (1280/1994)
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista ja ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/2015)
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ionisoivasta säteilystä (1044/2018)
- Talousveden osalta laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:
  - STM asetus (1352/2015 ja muutos 683/2017) talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista
  - STM asetus(401/2001) pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista
- Uimavesien osalta laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:
- Allasvedet
  - STM asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasveden valvontatutkimuksista ja laatuvaatimuksista
- Uimarantavedet
  - STM asetus yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta (177/2008)
  - STM asetus pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta (354/2008)

Tupakka ja nikotiinivalvonnan lainsäädäntöä

- Tupakkalaki (549/2016)
- STM asetus tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyyntistä (593/2016)
- STM asetus tupakkatuotteita ja vastaavia tuotteita koskevista standardeista ja ilmoituksista (592/2016)
- STM asetus tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyyntipakkausten varoitusmerkinnöistä (591/2016)
- VN asetus tupakointitiloista ja tupakointikiellon hakemisesta asuntoyhteisöön (601/2016)
- Lääkelaki (395/1987)

Muuta

- Hallintolaki (434/2003)
- Kuntalaki (410/2015)
- Valvonta-asetus (EU) 2017/625
- VN asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006)
- VN asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (78/2011)
- Laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta (410/2009)

Valvontakohteiden määrä ja suunnitelmallisen valvonnan tarve 2021

Terveydensuojelu

		Valvonta	Valvontayksikön oma suunnitelma	
Toimintaluokka	Toimintatyyppi	Valvontakohteiden lukumäärä	Tarkastustiheys-suositus krt/v	
Terveydensuojelulaki				
Talousveden jakelu ja käyttö	Talousvettä toimittava laitos (asetus 461/2000):	3	2 – 1	3,0
	EU-vesilaitokset (vedentoimitus > 1000 m ³ /d tai väh. 5000 käyttäjää)			
	Muut vesilaitokset (vedentoimitus 10 - 1000 m ³ /d tai 50 - 5000 käyttäjää)	29	2 - 1 (0,5*)	20,0
	Talousvettä toimittava laitos (asetus 401/2000): Pienet vesilaitokset (vedentoimitus < 10m ³ /d tai alle 50 käyttäjää)	28	1 - 0,5 (0,3*)	12,0
Kokoontuminen, julkiset hivi- ja kokoontumishuoneistot	Lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot ja sisäleikkipuistot	20	0,3	2,0
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	Esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattioppilaitos, muut koulut ja oppilaitokset, korkeakoulu ja muu aikuiskoulutus	48	0,3	20,0
Majoitustoiminta, majoitushuoneistot	Hotellit, hostellit, maatilamatkailu, asuntolat jne.	72	0,2	18,0
Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset	Kosmetologiset huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely tai hoito	36	0,25	11,0
Sosiaalihuollon palvelut	Lasten päiväkodit ja vastaavat	33	0,5 - 0,25	7,0
	Lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat	4		2,0
	Vanhainkodit ja vastaavat	27		15,0
	Muut sosiaalialan yksiköt	16		4,0
Liikunta ja virkistystoiminta	Yleiset uimarannat (EU-uimarannat), yli 100 uimaria päivässä Pienet yleiset uimarannat, vähemmän kuin 100 uimaria	40	1	40,0
	Yleiset altaat: uimahalli, kylpylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas	8	2 – 1	6,0
	Yleiset saunat	2	0,5	0,0
	Yleinen liikuntatila: urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila	20	0,2	1,0
	Kaikki yhteensä	386		161,0

* jos vain jakelua

Elintarvikevalvonta

				Valvontayksikön oma suunnitelma
Toimintaluokka	Toimintatyyppi	Valvontakohteiden lukumäärä	Tarkastustiheydet	Tarkastukset 2021
Alkutuotanto	Hunajantuotanto	24		0
	Lihantuotanto	160		0
	Maidontuotanto	66	0,2	15
	Munantuotanto	80		0
	Peltoviljely	562		0
	Puutarhviljely, Avomaa	74		0
	Puutarhviljely, Kasvihuone	75		0
	Siitosmunantuotanto	1		0
	Vesiviljely	4		0
Elint. valm., ei maito/liiha/kala/muna/vilja-kasvis	Juomien valmistus	4	0,5-3	2
	Makeisten valmistus	2	0,35-1	1
	Muu valmistus, esim. kahvinpaahto	8	0,35-1	3
	Yhdistelmätuotteiden valmistus	1	0,5-3	1
Elintarvikekontaktimateriaalit	Jakelu- ja markkinointi	1	0,35-1	0
	Valmistus- ja jatkokalostus	5	0,35-1	1
Elintarvikkeiden kuljetukset	Elintarvikkeiden kuljetus	6	0,35-0,5	3
Elintarvikkeiden myynti	Elintarvikkeiden tukkumyynti	1	0,35-2	0
	Kuluttajien tuotteiden käsittely, eläimistä saatavat elintarvik.	1	0,5	1
	Elintarvikkeiden vähittäismyynti	120	0,35-2	50
	Ulkomyyntialue	9		0
Elintarvikkeiden tarjoilu	Grilli- tai pikaruokatoiminta	22	0,35-1	18
	Kahvilatoiminta	69	0,35-1	37
	Pubitoiminta	13	0	0
	Ravintolatoiminta	119	0,5-2	106
	Suurtalous, keskuskeittiötoiminta ja pitopalvelu	33	0,5-3	25
	Suurtalous, laitoskeittiö (koulut, sairaalat ym.)	70	0,5-2	50
	Suurtalous, tarjoilukeittiötoiminta	50	0,35-1	30
Elintarvikkeiden varastointi ja pakastaminen	Elintarvikkeiden pakkaaminen	3	0,35-1	1
	Muu elintarvikkeiden varastointi	2	0,35-2	1
Liha-ala	Lihavalmisteiden valmistus (kypsä)	1	8	2
Kala-ala	Kalajalosteiden valmistus	1	3	1
	Tuoreiden kalastustuotteiden käsittely	1	2	1
Maitoala	Juuston valmistus	1	4	2
	Munapakkaamo	1	2	1
Vilja- ja kasvisala	Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus	7	0,5-3	4
	Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia	13	0,5-2	10
	Muiden viljatuotteiden valmistus	3	0,35-1	2
	Pakkaamotoiminta, vähäistä kauppakunnostusta	2	0,35-1	1
	Ruoka- ja kahvileipien valmistus	7	0,35-1	2
Vähäriskinen toiminta elintarvikehuoneistossa	Vähäriskinen, Lihan käsittely	2	0,35	1
Yhteensä		1624		372

Tupakka- ja lääkelain valvonta

		Valvira	Valvontayksikön oma suunnitelma	
Toimintaluokka	Toimintatyyppi	Valvontakohteiden lukumäärä	Tarkastustiheys suositus krt/v	Tarkastukset 2021
Tupakointikielto ja -rajoitukset	Ravintola tai muu ravitsemisliike, joissa on erillinen tupakointitila	3	0,3	0,0
Tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynti, mainonta ja esilläpito	Vähittäismyynti	86	0,5	56,0
	Tupakkatuotteiden tukkumyynti	0	0,5	0,0
Lääkelain valvonta	Myyntipaikat, joissa on lupa myydä nikotiinivalmisteita	47	0,5	27,0
Kaikki yhteensä		166		83,0

Vuosittain tarkastettavat, tarkastustiheys 1

Joka toinen vuosi tarkastettavat, tarkastustiheys 0,5.

Joka kolmas vuosi tarkastettavat, tarkastustiheys 0,33

Joka neljäs vuosi tarkastettavat, tarkastustiheys 0,25

Joka viides vuosi tarkastettavat, tarkastustiheys 0,2

LIITE 3

Elintarvikeviranomaisnäytteiden näytteenottosuunnitelma 2021

Kohde	Näyte	Näytteenotto Kertojen lkm	Analyysit	Näytteen laatu
Elonen Oy Leipomo	Puhtausnäytteet	2 x 4	Listeria	Viranomaisnäyte
	Tuotenäytteet (pizza)	2 x 2	aerobiset mikro- organismit, koliryhmän bakteerit, Bacillus cereus, sulfiittiä pelkistävät klostridit, hiivat, homeet, listeria ja salmonella	Viranomaisnäyte
Jokilaakson Juusto Oy	Puhtausnäytteet	1 x 5	Listeria	Viranomaisnäyte

Valitusnäytteet ja ruokamyrkytyspäilyjen selvittämiseen liittyvät näytteet otetaan aina tarvittaessa. Jos elintarvikehuoneistojen omavalvonnan näytteenotto ei toimi, haetaan omavalvonnan valvontanäytteitä tarvittaessa.

KEURUSSELÄN YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON
YHTEISTOIMINTA-ALUEEN

**SUUNNITELMA ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUIDEN SEKÄ
ELÄINTEN TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN
VALVONNAN JÄRJESTÄMISEKSI**

v. 2020-2024

Jämsä, Keuruu, Kuhmoinen, Mänttä-Vilppula, Ruovesi, Virrat

1 JOHDANTO	3
2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ	3
3 VOIMAVARAT	4
3.1 RESURSSITARPEEN KARTOITUS.....	4
3.2 HENKILÖRESURSSIT, VASTUUALUEET JA TYÖNJAKO.....	4
3.3 HENKILÖKUNNAN PÄTEVYYDEN JA OSAAMISEN VARMISTAMINEN SEKÄ TÄYDENNYSKOULUTUSSUUNNITELMA.....	4
3.4 YKSITYINEN PALVELUNTARJONTA	5
4 TIETOJÄRJESTELMÄT	5
5 YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ	5
5.1 TIEDOTUS JA VIRANOMAISTEN VÄLINEN YHTEISTYÖ	5
5.2 ERITYISTILANNEVIESTINTÄ	6
6 MAKSUT	6
7 VALVONNAN TOIMEENPANO	6
7.1 HANKKEET JA PAINOPISTEALUEET	6
7.2 ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA.....	7
7.2.1 <i>Eläintautivalmius</i>	7
7.2.2 <i>Eläintautiepäilyt ja -tapaukset</i>	7
7.2.3 <i>Terveysvalvontaohjelmat</i>	7
7.2.3.1 <i>Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma</i>	7
7.2.3.2 <i>Lampaiden ja vuohien maedi-visna ja scrapie</i>	8
7.2.3.3 <i>Vesiviljelylaitosten terveysvalvonta ja BKD-valvonta</i>	8
7.2.4 <i>Muu tautiseuranta</i>	8
7.2.5 <i>Eläimistä saatavat sivutuotteet</i>	8
7.2.6 <i>Vienti ja tuonti EU:n ulkopuolisten maiden osalta</i>	8
7.2.7 <i>Elävien eläinten ja eläimistä saatavien muiden tuotteiden kuin elintarvikkeiden sisämarkkinakauppa</i>	8
7.2.7.1 <i>Sisämarkkinatuonti</i>	9
7.2.7.2 <i>Sisämarkkinavienti</i>	9
7.3 ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA	9
7.3.1 <i>Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus</i>	10
7.3.2 <i>Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus</i>	10
8 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN TOIMEENPANO	11
8.1 PERUSELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT JA TUOTANTOELÄINTEN TERVEYDENHUOLTO.....	11
8.2 KIIREELLINEN ELÄINLÄÄKÄRINAPU.....	11
9 OHJAUS	12
9.1 SUUNNITELMAN ARVIOINTI JA TOTEUTUMISEN VALVONTA	12
9.2 KOULUTUS JA TYÖNOHJAUS	12
10 LAATU	12
11 SEURANTA JA RAPORTOINTI	12
11.1 ANNETTUIEN KIELTOJEN JA MÄÄRÄYSTEN NOUDATTAMINEN.....	12
11.2 VASU-RAPORTOINTI	12
11.3 MUUT VIRANOMAISTEN PYYTÄMÄT RAPORTIT JA TILASTOT	13
11.4 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN KÄYTÖN TILASTOINTI	13
LIITTEET	14
LIITE 1. RESURSSITARPEEN KARTOITUS.....	14
LIITE 2. ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON TEHTÄVÄNKUVAUKSET JA TYÖNJAKO.....	17
LIITE 3. SUBVENTIOT.....	19
LIITE 4. ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON TILASTOT V. 2020.....	20
LIITE 5. VIRKATEHTÄVÄT KEURUSSELÄN ALUEELLA	21

1 JOHDANTO

Tämä suunnitelma on osa Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaa. Kunnan laatimasta suunnitelmasta säädetään eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 10§:ssä.

Suunnitelman laatimisesta on vastannut ympäristöterveyspäällikkö Anne Vornanen. Suunnitelmaa kirjoitettaessa on käytössä ollut valtakunnallinen EHO 2015-2021.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Keurusselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue aloitti toimintansa 1.1.2009. Keuruun ympäristölautakunnan alaisella Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimistolla on seitsemän kaupungineläinlääkärin virkaa (kuuden viran osalta eläinlääkärin sijoituspaikka on määritelty ja yksi viroista on sijaistavan kaupungineläinlääkärin virka) ja yksi valvontaeläinlääkärin virka. Kaikki kaupungineläinlääkärin virat ovat täytettyinä.

Eläinlääkintähuoltolain tavoitteena on mm. lisätä ennaltaehkäisevää toimintaa eläinlääkintähuollossa. Ennaltaehkäisyllä pyritään eläinten hyvinvoinnin turvaamiseen vähentämällä sairauksien esiintyvyyttä ja niistä aiheutuvia ongelmia. Lisäksi pyritään suomalaisen maa- ja elintarviketalouden taloudellisen tuloksellisuuden ja elintarviketurvallisuuden parantamiseen. Lailla tavoiteltiin terveydenhuoltosopimusten laajaa käyttöönottoa eläinlääkintähuollossa. Tuotantoeläinten terveydenhuolto on osa kunnan peruseläinlääkäripalvelua.

Keurusselän alue toteuttaa eläinlääkäripäivystyksen yhdessä muiden Keski-Suomen maakunnan yksiköiden kanssa. Valvontatehtävien toteutuksen turvaamiseen tähdätään siten, että valtio ostaa kunnilta eläinsuojelu- ja eläintautilain mukaiset valvontatehtävät. Pääsääntöisesti valtion toivomuksena valvonnan toteutuksessa on yhteistoiminta-alueille perustettavat valvontaeläinlääkärien virat. Valvontaeläinlääkärin virka Keurusselän yhteistoiminta-alueella on mahdollistanut eläinsuojeluvalvonnan tehostamisen sekä jäävittömän hoitamisen. Vuoden 2020 alkupuolella valvontatehtäviin osoitetun resurssin määrä kasvoi 0,4 htv:lla, kun sijaistavan kaupungineläinlääkärin tehtäväkuvaan sisällytetään 0,4 htv:ta valtion valvontatehtäviin

Eläinlääkintähuollon kehittämisessä tulee huomioida myös meneillään oleva yhteiskunnallinen ja elinkeinorakenteen muutos: lemmikkieläinten merkityksen kasvu ja maatalouden rakennemuutos. Maatalouden kannattavuuden ongelmat asettavat paineita myös eläinlääkintähuollon toteutukselle ja korostavat ennalta ehkäisevän toiminnan merkitystä.

Eläinlääkinnän yksityissektorin määrän lisääntyminen ja kohoava laatutaso tuo asiakkaille odotuksia myös kunnan tuottamien ja järjestämien palveluiden osalta. Eläinlääkintähuollon kehittämistarpeita arvioitaessa tulisi huomioida kunnan perinteisen näkökannan - kulujen hallinta - lisäksi myös asiakasnäkökulma - laadukkaat, kaikkien saatavilla olevat palvelut. Kunnan lemmikkieläimille tarjoamaa päiväaikaista eläinlääkäriapua ja päivystysaikana ostopalveluna järjestämää palvelua ei pidä aliarvioida. Kunnan velvollisuus on kuitenkin peruseläinlääkäripalvelujen varmistaminen, jos yksityistä palveluntarjontaa ei alueella ole tarjolla riittävästi. Myös hevosten määrä on alueella suuri ja se vaatii omalta osaltaan riittävää eläinlääkäriresurssia.

Peruseläinlääkäripalveluiden tuotantoa varten yhteistoiminta-alueella on kuusi eläinlääkärin vastaanottoa, yksi jokaisessa kunnassa. Jokaisella vastaanotolla työskentelee vain yksi eläinlääkäri. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoimintasopimuksen mukaan jokaisessa sopimuskunnassa tulee olla vakituinen toimipiste.

3 VOIMAVARAT

3.1 Resurssitarpeen kartoitus

Suunnitelmaa varten on päivitetty resurssitarvekartoitus tammikuussa 2021 käyttämällä lomaketta ”Resurssitarpeen kartoitus” (liite 1).

3.2 Henkilöresurssit, vastualueet ja työnjako

Eläinlääkintähuollon palvelut tuotetaan omalla henkilöstöllä ja lemmikkieläinpäivystyksen järjestämistapa on ostopalvelu. Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston seitsemän kaupungineläinlääkärinä tuottavat peruseläinlääkäritasoiset palvelut mukaan lukien kiireellinen eläinlääkärinapu hyöty- ja lemmikkieläimille virka-aikana. He vastaavat myös hyötyeläinpäivystyksestä. Kaupungineläinlääkäreistä yksi (Ruoveden toimipisteen kaupungineläinlääkäri) toimii myös vastaavana eläinlääkärinä tehtävänään (20 % työajasta) eläinlääkäreiden henkilöstöhallinnollisia tehtäviä. Yhden kaupungineläinlääkärin työnkuva on sijaistava (60 % työajasta) ja toimipiste on ollut 1.3.2020 alkaen Jämsässä. Hän osallistuu Jämsästä käsin hyöty- ja lemmikkieläinten hoitamiseen silloin, kun hän tehtävänkuvansa mukaisesti sijaistaa jotakin kaupungineläinlääkäreistä. Sijaistava kaupungineläinlääkäri osallistuu myös hyötyeläinpäivystykseen sijaistuksiensa mukaisesti. Sijaistavan kaupungineläinlääkärin tehtäviin kuuluu myös valtion valvontatehtäviä 40 % työajasta.

Ympäristöterveyspäällikkö vastaa eläinlääkintähuollon henkilöstöasioista, resursseista sekä työnjaosta. Valvontaeläinlääkäri huolehtii eläinsuojelu- ja eläintautilain mukaisista valvontatehtävistä yhdessä sijaistavan kaupungineläinlääkärin kanssa sekä elintarvikevalvonnasta eläinperäisiä elintarvikkeita valmistavien laitosten ja maidontuotantotilojen osalta. Myös kaupungineläinlääkärit osallistuvat tarvittaessa valvontatehtävien toteutukseen jääviysnäkökohdat huomioiden. Tarkempi toimintayksikön työnjako ilmenee tehtävänkuvauksesta (liite 2). Eläinlääkintähuollon toimistotehtävistä vastaa toimistonhoitaja.

3.3 Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen sekä täydennyskoulutussuunnitelma

EU:n uusi valvonta-asetus (EU) 2017/625 muodostaa puitteet koko elintarvikeketjun valvonnalle. Valvonta-asetuksen tavoitteena on varmistaa, että elintarvikeketjua koskevaa EU-lainsäädäntöä sovelletaan jäsenvaltioissa asianmukaisesti ja yhtenäisesti. Valvonta-asetus koskee ennen kaikkea viranomaisten toimintaa. Valvonta-asetuksen 5. artiklan mukaan virallista valvontaa ja muita virallisia toimia suorittavan henkilöstön on saatava toimivaltaansa kuuluvalla alalla asianmukaista koulutusta, jonka ansiosta se voi hoitaa tehtävänsä pätevästi ja suorittaa virallista valvontaa ja muita virallisia toimia johdonmukaisella tavalla. Henkilöstön on pysyttävä ajan tasalla toimivaltaansa kuuluvalla alalla ja saatava tarvittaessa säännöllistä lisäkoulutusta. Laissa eläinlääkärin ammatin harjoittamisesta säädetään, että eläinlääkärin ammatin harjoittaja on velvollinen ylläpitämään ammattitaitoaan sekä perehtymään ammattitoimintaansa koskeviin säännöksiin ja määräyksiin. Työnantajan tulee luoda edellytykset sille, että ammatinharjoittaja voi osallistua tarvittaessa ammatilliseen jatkokoulutukseen.

Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan ympäristöterveydenhuollon henkilökunnan olisi päästävä osallistumaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen vähintään kahdeksana päivänä vuodessa. KVTESin mukaan henkilöstölle suositellaan vähintään kolme koulutuspäivää vuodessa. Ympäristöterveyspäällikkö laatii henkilöstön koulutussuunnitelman ja huolehtii siitä, että koulutuksiin varataan tarvittavat määrärahat. Viranhaltijoiden koulutuksista pidetään kirjaa.

Ennen työsuhteen solmimista varmistetaan henkilöstön pätevyys työ- ja opiskelutodistuksien sekä tarkistamalla eläinlääkärinoikeudet Ruokaviraston ylläpitämästä eläinlääkärirekisteristä:

<https://palvelut2.evira.fi/elainlaakarihaku/>

Jyväskylän kaupunki vastaa Keski-Suomen yhteisen lemmikkieläinpäivystyksen järjestäjänä ostopalvelun tarjoajan osalta osaamisen ja pätevyyden varmistamisesta sopimuksen mukaisesti.

3.4 Yksityinen palveluntarjonta

Keurusselän yhteistoiminta-alueella on yhteensä ainakin 9 yksityistä eläinlääkärinä, joista osa työskentelee yksityisillä eläinklinikoilla hoitaen pääasiassa pieneläimiä. Klinikat toimivat pääsääntöisesti vain arkisin ja ne ottavat mahdollisuuksiensa mukaan vastaan myös kiireellistä hoitoa vaativia potilaita. Hyötyeläimille ja hevosille palveluita tarjoaa (joko yhteistoiminta-alueen sisältä tai ulkopuolelta käsin) muutama yksityinen eläinlääkäri. Hyötyeläinten ja hevosten osalta yksityinen palveluntarjonta kohdistuu sekä kiireellisiin että ei-kiireellisiin sairastapauksiin sekä terveydenhuoltoon.

Yksityisillä toimijoilla ei ole sitovaa velvoitetta vastata kiireellistä hoitoa vaativista sairastapauksista. Kiireellinen eläinlääkärin avun antaminen kaikille eläinlajeille kuuluu kunkin kunnaneläinlääkärin tehtäviin.

4 TIETOJÄRJESTELMÄT

Elävien eläinten tuonnissa ja sisämarkkinakaupassa käytetään TRACES-järjestelmää. Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimiston yhteistoiminta-alueen eläinlääkäreistä TRACES-sovellusta käyttää valvontaeläinlääkäri. Tunnukset sovellukseen on myös osalla praktikkoeläinlääkäreistä.

Kaupungineläinlääkärit käyttävät terveydenhuollon seurantajärjestelmiä eli Nasevaa (naudat) ja Sikavaa (siat). Lisäksi heillä on käytössään eläinlääkäriohjelmisto (Provet tai KliniQ), joka toimii potilas-kortisto-, laskutus-, raportointi- ja lääkekirjanpito-ohjelmana.

Valvontaeläinlääkärillä ja sijaistavalla kaupungineläinlääkärillä on käytössään Tervekuu-ohjelmisto. Tervekuu-ohjelmistolla tehdään mm. tarkastuspöytäkirjat ja ylläpidetään valvontakohderekisteriä. Myös kaupungineläinlääkäreillä on tunnukset ohjelmaan.

Ohjelmien käyttöön liittyviin koulutuksiin osallistutaan tarpeen mukaan.

5 YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ

5.1 Tiedotus ja viranomaisten välinen yhteistyö

Keuruun kaupungin internetsivuilla on tietoja eläinlääkintähuollon toiminnasta sekä henkilöstön yhteystiedot ja päivystysnumerot. Kutakin yhteistoiminta-alueen kuntaa on myös pyydetty lisäämään linkki näihin tietoihin omille nettisivuilleen. Tarvittaessa tiedotetaan eläinlääkintähuoltoa koskevista asioista myös paikallislehdissä. Tiedottamisessa noudatetaan Keuruun kaupungin tiedottamisperusteita. Keurusselän ympäristölautakunnan päätökset ja esityslistat ovat nähtävillä Keuruun kaupungin nettisivuilla.

Eläintautilaissa ja eläinsuojelulaissa on säännöksiä eri viranomaisten velvollisuuksista ilmoituksiin ja yhteistyöhön eläintauti- ja eläinsuojelutapauksissa. Aluehallintovirastot, Ruokavirasto ja paikalliset

poliisilaitokset ovat tärkeimmät viranomaisyhteistyötahot. Lisäksi yhteistyötä tehdään paikallisten sosiaali- ja terveystieteiden sekä maaseutuhallinnon viranomaisten kanssa. Yhteistyötä ja yhteydenpitoa ylläpidetään puhelimitse ja sähköpostilla sekä mm. palaverein, yhteistarkastuksin ja ilmoitusmenettelyin.

Ympäristöterveyspäällikkö vastaa viime kädessä kokonaistiedottamisesta.

5.2 Erityistilanneviestintä

Erityistilanneviestintä on kuvattu Keurusselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen valmiussuunnitelmassa erityistilanteita varten.

6 MAKSUT

Keurusselän alueen eläinlääkärivastaanotoilla peritään asiakasmaksut kunnallisen eläinlääkäritaksan mukaisesti. Tämän lisäksi asiakkaalta peritään Keurusselän ympäristölautakunnan päätöksen mukaisesti klinikkamaksu jokaisen käynnin yhteydessä. Maksun suuruus on 5 € asiakaskäyntiä kohden. Useamman eläimen käynnistä peritään enintään 10 €/käynti ja ulkopaikkakuntalaisilta 20 €/käynti.

Päivystyspuhelimesta (keskitetty yhteydenottopalvelu, mistä vastaa Jyväskylän kaupunki) asiakkaalta peritään maksu minuuttiveloituksen mukaan. Ostopalveluna tuotetun pieneläinpäivystyksen ostosopimuksessa on vahvistettu palveluntuottajan tarjousasiakirjoissa ilmoittamat maksut eläinten omistajilta.

Muut maksut perustuvat Keurusselän ympäristölautakunnan hyväksymään taksaan.

Keurusselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen kunnissa maksetaan hyötyeläinten omistajille subventiokorvausta (liite 3).

7 VALVONNAN TOIMEENPANO

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan tavoitteena on toteuttaa eläintautilainsäädännössä, eläinsuojelulainsäädännössä ja eläinten lääkitsemislainsäädännössä asetettuja päämääriä. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa toteutetaan alue- ja paikallistasolla. Valvonnan suuntaamisessa pyritään riskiperusteisuuteen ottaen kuitenkin huomioon säädösten edellyttämät vaatimukset. Valvontaa suoritetaan sekä ennalta suunniteltuna valvontana että epäilyyn perustuvana valvontana. Suunnitelmassa käytetään hyväksi aiempien vuosien toteutumaa (liite 4).

7.1 Hankkeet ja painopistealueet

Painopisteet ovat Keurusselän yhteistoiminta-alueella valtakunnallisen valvontasuunnitelman mukaisesti.

Vuoden 2021 hankkeet ja painopisteet ovat:

Eläinten terveys:

- Osallistutaan eläintautivalmiusharjoitukseen, jos sellainen järjestetään valtakunnallisesti
- Naudoilla, sioilla, kanoilla tai kalkkunoilla todetun salmonellan alkuperän ja levinneisyyden selvittämisen tehostamisen

Sivutuotevalvonta:

- Tilojen sivutuotevalvonta erityisesti raatojen säilytys, keräily ja hävitys

7.2 Eläinten terveyden valvonta

Eläintautivalmiudesta ja tehtävien hoitamisesta on tehty erillinen sisäinen työnjako (liite 5, Virkatehtävät Keurusselän alueella). Vuoden 2020 alkupuolella yksi kaupungineläinlääkäri (sijaistava) on ottanut tehtäväkseen osan säännöllisestä eläintautivalvonnasta. Vuoden 2021 alussa on aloittanut uusi valvontaeläinlääkäri, joka hoitaa edellisen valvontaeläinlääkäriä hoitamia valvontatehtäviä.

7.2.1 Eläintautivalmius

Varautuminen helposti leviävien eläintautien leviämisen uhkaan on keskeinen osa eläinten terveyden valvontaa. Keurusselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella eläintautivastustuksen toteutumisesta vastaa valvontaeläinlääkäri. Keurusselän Keuruun toimipisteen kaupungineläinlääkäri Jenni Suolaniemi on nimetty 2019 valmiuseläinlääkäriksi.

Vaarallisissa ja/tai helposti leviävissä eläintautitapauksissa valvontaeläinlääkäri ja Ruokaviraston valmiuseläinlääkärit osallistuvat ensisijaisesti tautipurkauksen hoitoon. Näissä tilanteissa välttämättömiä eläinlääkintähuollon tehtäviä ovat kiireisen eläinlääkäriavun antaminen kaikille kotieläimille sekä kiireelliset eläinsuojelutapaukset. Kaupungineläinlääkärit huolehtivat näistä tehtävistä. Tarvittaessa tautipurkauksen hoitoon irrotetaan kaupungineläinlääkäreitä häiriötilannesuunnitelman mukaisesti ympäristöterveyspäällikön päätöksen mukaisesti.

Häiriötilanteisiin varautumista varten on laadittu suunnitelma.

7.2.2 Eläintautiepäilyt ja -tapaukset

Kaupungineläinlääkärit ilmoittavat aluehallintovirastolle viipymättä vastustettavan eläintaudin epäilystä tai todetusta taudista. Ilmoituksen voi tehdä myös valvontaeläinlääkäri. Helposti leviävästä, vaarallisesta ja uudesta vakavasta eläintaudista on ilmoitettava aluehallintovirastolle välittömästi, myös päivystysaikana. Kaupungineläinlääkärit lähettävät kuukausiyhteenvedot muiden tarttuvien tautien osalta kuukausittain seuraavan kuukauden 15. päivään mennessä aluehallintovirastolle.

7.2.3 Terveysvalvontaohjelmat

Terveysvalvontaohjelmiin kuuluvien tilojen lukumäärä käy ilmi resurssitarvekartoituslomakkeesta (liite 1). Valvontaeläinlääkäri ja kaupungineläinlääkäri (sijaistava) huolehtii terveysvalvontaohjelmien valvonnasta, niihin liittyvistä tarkastuksista ja kirjanpidosta. Terveysvalvontaohjelmiin liittyneistä tiloista pidetään kirjaa ja terveysvalvontaohjelmiin liittyviä asiakirjoja hallinnoidaan tietojärjestelmäohjelmisto Tervekuun avulla.

7.2.3.1 Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma

Siipikarjan salmonellavalvontaohjelman osalta seurataan toimijan toteuttaman näytteenoton säädösten mukaisuutta tarkastamalla näytteenottoon liittyvät asiakirjat viranomaisnäytteenoton yhteydessä. Parvista toimitetut saapumisilmoitukset ottaa vastaan ja tallentaa valvontaeläinlääkäri. Siipikarjan salmonellavalvontaohjelman tilakohtaista toteutumista seurataan vuosittain myös eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisterien avulla sekä muista syistä tehtävillä tilakäynneillä. Tavoitteena on saada kaikki kananmunia tai siipikarjanlihaa myyvät/luovuttavat tilat valvonnan piiriin. Jos havaitaan, että pakollista terveysvalvontaohjelmaa ei ole noudatettu säädösten mukaisesti, ryhdytään aluehallintoviraston ohjeistuksen mukaisiin toimenpiteisiin.

7.2.3.2 Lampaiden ja vuohien maedi-visna ja scrapie

Ohjelmiin kuuluvat tarkastukset ja näytteenotot tehdään omistajien pyynnöstä, vastuu ohjelmien noudattamisesta ja tarkastus- sekä näytteenottotarpeen ilmoittamisesta ajoissa (viimeistään kaksi viikkoa ennen viimeistä mahdollista näytteenottopäivää) on toimijalla.

7.2.3.3 Vesiviljelylaitosten terveystarkastus ja BKD-valvonta

Vesiviljelykohteita valvoo ja tarkastukset suorittaa kaupungineläinlääkäri (sijaistava, ks. liite 5.). Tarkastustiheys ja näytteenotto suoritetaan valtakunnallisen vesiviljelylaitosten valvontasuunnitelman sekä mahdollisten aluehallintovirastolta saatujen lisäohjeiden mukaisesti. Tarkastuksissa käytetään Ruokaviraston tarkastusta varten suunnittelemaa lomaketta, josta toimitetaan kopio aluehallintovirastolle ja Ruokavirastoon.

Vapaaehtoisen BKD-valvonnan osalta toimija vastaa valvontakäyntien tilaamisesta ajallaan. Siltä osin, kun on mahdollista, tehdään BKD –valvonta suunnitelman mukaisen muun valvonnan yhteydessä.

7.2.4 Muu tautiseuranta

Ruokavirasto pyytää vuosittain seurantanäytteiden ottamista erillisen suunnitelman mukaan. Näytteenoton toteutumisesta ja niiden ottamisesta määräajassa vastaa 1.3.2020 alkaen kaupungineläinlääkäri (sijaistava).

7.2.5. Eläimistä saatavat sivutuotteet

Keuruselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella ei ole sivutuotteita käsitteleviä tai varastoivia laitoksia.

Ilmoitukset haaskanpitäjäksi ryhtymisestä ja haaskapaikalle viedystä aineksesta tehdään ko. kunnan kaupungineläinlääkärille. Mahdolliset laittomat haaskapaikat pyritään saamaan ilmoitusmenettelyn piiriin ohjauksen avulla. Kaupungineläinlääkäri (sijaistava) huolehtii ohjauksesta tietoonsa tulleiden epäkohtien (laiton sivutuotteiden hävitys) osalta.

7.2.6 Vienti ja tuonti EU:n ulkopuolisten maiden osalta

Mikäli Aluehallintovirasto ilmoittaa, että paikkakunnalle saapuu kolmansista maista eläin- tai tuote-eriä, joissa on syytä epäillä eläintautiriskiä tai jos epäillään, että eläin- tai tuote-erä on tuotu maahan laittomasti, valvontaeläinlääkäri tai alueen kaupungineläinlääkäri tekee läänineläinlääkäriin määräyksestä tarvittavat asiakirja- ja eläin- tai tuote-erätarkastukset aluehallintoviraston ja Ruokaviraston ohjeistuksen mukaisesti. Tarkastusten tuloksista ja mahdollisista hallintopäätöksistä raportoidaan aluehallintovirastoon.

EU:n ulkopuolisiin maihin eläimiä tai niistä saatavia tuotteita vievä pyytää virkaeläinlääkäriltä tarkastusta ja selvittää vientiehdot. Viennin ehtojen täytyminen on viejän vastuulla. Valvontaeläinlääkäri tai kaupungineläinlääkäri suorittaa tarkastukset ja kirjoittaa vientitodistukset. Todistukset ja tarkastukset tehdään viejän kustannuksella.

7.2.7 Elävien eläinten ja eläimistä saatavien muiden tuotteiden kuin elintarvikkeiden sisämarkkinakauppa

Ruokavirastoon rekisteröityneistä sisämarkkinakaupan tuojista ja viejistä saadut ilmoitukset ja tuontiluvat vastaanottaa ja arkistoi valvontaeläinlääkäri. Tuontieriä ei tarkastuksessa hyväksytä eikä vientieriä saa lähettää, jollei virkaeläinlääkäri ole täysin varma ehtojen täyttymisestä. Epäselvissä tapauksissa käännetään aina läänineläinlääkäriin tai Ruokaviraston puoleen.

7.2.7.1 Sisämarkkinatuonti

Tuontierien tarkastukset alueella suorittaa valvontaeläinlääkäri ja hänen poissa ollessaan kaupungin-eläinlääkäri. Tarkastusten raportointi tapahtuu TRACES-järjestelmään täyttämällä terveystodistuksen valvonta- eli III-osio. Valvontaeläinlääkärillä on käytössään TRACES-järjestelmän tunnukset, samoin osalla kunnaneläinlääkäreistä.

Annettujen määräysten toteutuminen seurataan aina, esim. varmistamalla että eläimet on palautettu alkuperämaahan tai että ne on lopetettu. Seuranta tapahtuu pyytämällä esim. virka-apua tullilta ja tekemällä yhteistyötä alkuperämaan viranomaisten kanssa tai pyytämällä lopetustodistus eläimen lopettaneelta eläinlääkäriltä.

7.2.7.2 Sisämarkkinavienti

Valvontaeläinlääkäri tai kaupungineläinlääkäri tarkastaa lähetyksen ennen vientiä Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti ja laatii terveystodistuksen tarkastuksen perusteella. Virkaeläinlääkärin todistusta ei vaadita ei-kaupallisessa koirien, kissojen, hillerien ja frettien viennissä. Todistukset ja tarkastukset tehdään viejän kustannuksella.

7.3 Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Eläinten hyvinvoinnin valvonnalla tarkoitetaan eläinsuojelulain, eläinkuljetuslain ja eläinkuljetusasetuksen sekä niiden nojalla annettujen säädösten perusteella tehtävää eläinsuojeluvalvontaa. Alueellisten ja paikallisten eläinsuojeluviranomaisten tehtävänä on valvoa, että eläimiä hoidetaan, kohdellaan, käytetään ja kuljetetaan eläinsuojelusäädösten mukaisesti.

Eläinsuojeluilmoitukset ohjataan Keurusselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella valvontaeläinlääkärille. Valvontaeläinlääkärin poissa ollessa kukin kaupungineläinlääkäri hoitaa kiireellisiä eläinsuojeluasioita toimialueellaan.

Eläinten hyvinvoinnin valvonnasta ja tehtävien hoitamisesta on tehty erillinen sisäinen työnjako (liite 5, Virkatehtävät Keurusselän alueella)

Havaittaessa eläinsuojelutarkastuksella eläinsuojelusäädösten vastaista menettelyä ryhdytään tarvittaaviin pakkotoimiin (kiireelliset toimet eläinsuojelulain 44 § nojalla tai kiellot ja määräykset eläinsuojelulain 42 § nojalla). Pakkotoimien toteuttamiselle annetaan määräaika, minkä kuluttua umpeen tehdään kohteeseen uusintatarkastus. Jos uusintatarkastuksella havaitaan, että annettuja määräyksiä tai kieltoja ei ole edelleenkään noudatettu, annetaan tilanteesta riippuen uusi määräaika tai voidaan esittää aluehallintovirastolle, että se tehostaisi annettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla. Tarvittaessa pyydetään apua aluehallintovirastosta.

Tarkastuksista tehdään aina kirjallinen tarkastuspöytäkirja, joka toimitetaan eläimen omistajalle tiedoksi. Eläinsuojelupäätökset annetaan valitusosoituksineen tiedoksi todisteellisesti (saantitodistus, asiakirjan toimittaminen henkilökohtaisesti tai haastemiehen välityksellä). Kaikki asiakirjat tallennetaan Tervekuu-järjestelmään. Valvontaeläinlääkäri vastaa yhteistoiminta-alueella eläinsuojeluvalvonnan toteutumisesta. Hän suorittaa pääsääntöisesti tarkastukset ja tekee tarkastuspöytäkirjat ja päätökset. Tarvittaessa tarkastuksia tehdään yhdessä kaupungineläinlääkärin tai terveystarkastajan kanssa. Kaupungineläinlääkärin tekemät tarkastuskertomukset ja päätökset toimitetaan valvontaeläinlääkärille, joka liittää ne Tervekuu-järjestelmään. Kaikista tarkastuskertomuksista ja päätöksistä lähetetään kopiot Aluehallintovirastolle. Tarvittaessa tehdään tutkintapyyntö poliisille. Jos tarvitaan esitetietojen valossa poliisin virka-apua tarkastuksen turvaamiseksi, pyyntö lähetetään etukäteen tilannekeskukseen sähköpostitse. Kiireellisessä tapauksessa virka-apua pyydetään soittamalla hätäkeskukseen.

Eläinsuojelulain 44 §:n mukaisissa kiireisissä tapauksissa eläimille voidaan hankkia hoitoa muualta tai hankkia eläimille hoitaja paikan päälle. Eläimille voidaan hankkia myös rehua tai muita eläimen hyvinvoinnin kannalta ehdottoman välttämättömiä aineita. Lemmikkieläinten vakavissa laiminlyöntitapauksissa päädytään eläinsuojelulain 44 §:n nojalla useimmiten eläinten kiireelliseen haltuunottoon. Eläin toimitetaan pääsääntöisesti johonkin lähiseudun löytöeläinten hoitopaikkaan. Tuotantoeläimille järjestetään yleensä joko rehua ja hoitaja paikan päälle. Jos eläinten hoitoa ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista järjestää, eläimet voidaan eläinsuojelulain 44 §:n nojalla myös lopettaa, toimittaa teurastettavaksi tai myydä käyvästä hinnasta. Nämä toimenpiteet suoritetaan eläinten omistajan kustannuksella.

7.3.1 Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus

Epäiltäessä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään eläinsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisella tavalla, aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla sekä aluehallintoviraston valtuuttamalla eläinsuojeluvalvojalla on oikeus tarkastuksen tekemiseen. Tarkastuksen tekijällä on oikeus päästä kaikkiin tiloihin, joissa eläimiä pidetään. Eläinsuojelutarkastuksen suorittajalla on oikeus tarvittaessa ottaa korvaukset tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Käynnillä tarkastetaan paitsi itse eläimet ja eläinten pitopaikka ja pitopaikan olosuhteet, myös eläimiä varten tarkoitettu ruoka ja juoma sekä välineet ja varusteet.

Epäilyyn perustuvan eläinsuojelutarkastuksen tekee useimmiten kunnan virkaeläinlääkäri. Paikallisen eläinsuojeluviranomaisen pyynnöstä vastuu tarkastuksen ja päätöksen tekemisestä vaikeimpien eläinsuojelutehtävien osalta voidaan kuitenkin siirtää kunnalta läänineläinlääkärille. Kunta voi pyytää tapauksen siirtoa aluehallintovirastolle esimerkiksi tilanteessa, jossa toimija ei ole noudattanut hänelle toistuvasti annettuja kieltoja tai määräyksiä, ja kieltoa tai määräystä on tarvetta tehostaa uhkasakolla tai teettämishallalla. Kunta voi pyytää tapauksen siirtoa aluehallintovirastolle myös esimerkiksi tilanteessa, jossa tarkastuskohteessa on useita eläimiä, joiden osalta on tarve ryhtyä eläinsuojelulain 44§:n mukaisiin välittömiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Keurusselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen eläinsuojelutyöhön varatut resurssit on esitetty resurssitarvekartoituslomakkeella (liite 1). Valvontaeläinlääkäri vastaa valvonnan toteutumisesta yhdessä sijaistavan eläinlääkärin kanssa. Valvontaeläinlääkärin sijaisena toimii kiireellisissä asioissa yksi kaupungineläinlääkäreistä (sijaistava) sekä tarvittaessa kaikki kaupungineläinlääkärit.

7.3.2 Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus

Tarkastuksia voidaan tehdä myös ilman epäilyä eläinsuojelulain rikkomisesta sellaisiin paikkoihin, joissa toiminta edellyttää eläinsuojelulaissa tarkoitettua luvan hakemista aluehallintovirastolta tai ilmoituksen tekemistä aluehallintovirastolle. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi sirkukset, eläintarhat ja -näyttelyt, eläinkaupat, pieneläinhoitolat, suuret kennelit sekä ravi- ja ratsastustallit, riistaeläintarhat ja lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat. Ilman epäilyä tarkastuksia saadaan tehdä myös eläinkilpailuihin ja muihin vastaaviin tilaisuuksiin.

Luvan- ja ilmoituksenvaraiset kohteiden lukumäärä on ilmoitettu resurssitarvekartoituslomakkeella. Tarkastukset näihin kohteisiin suoritetaan ensimmäisen tarkastuksen jälkeen kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella.

8 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN TOIMEENPANO

8.1 Peruseläinlääkäripalvelut ja tuotantoeläinten terveydenhuolto

Kaupungineläinlääkäreiden tuottamien praktiikkapalveluiden määrä v. 2020 ilmenee liitteenä olevasta taulukosta (liite 4). Nykyisellä henkilöstömäärällä on pystytty pääsääntöisesti tuottamaan tarvittavat peruseläinlääkäripalvelut sekä hyötyeläimille että muille eläimille. Ongelmia ja resurssipulaa palvelun tarjonnassa aiheuttaa lähinnä akuutit poissaolot.

Keurusselän yhteistoiminta-alueella tuotetaan laadultaan vähintään tavanomaisia eläinlääkintähuollon palveluita. Palveluita tuottaa riittävän koulutuksen saanut ja kokenut henkilöstö. Jokainen kaupungineläinlääkäri tuottaa arkipäivisin ensisijaisesti sijoituskunnassaan peruseläinlääkäripalvelut sekä hyötyeläimille että muille eläimille. Terveydenhuoltopalveluiden osalta pyritään siihen, että tila voi valita käyttämänsä eläinlääkäriin halutessaan myös naapurikunnan puolelta.

Yhteistoiminta-alueen asiakkaille on järjestetty maksuton puhelinneuvonta ja ajanvarauspalvelu virka-aikana. Asiakkaat tavoittavat kaupungineläinlääkäriin aamulla puhelinaikana. Ei-kiireellisiä tapauksia koskeva neuvonta ja ajanvaraukset on pyritty ohjaamaan puhelinaikoihin. Puhelinajan jälkeen eläinlääkärit vastaavat puhelimeen mahdollisuuksiensa mukaan ja asiakkaat voivat kiireellisissä asioissa jättää soittopyynnön vastaajaan. Kaupungineläinlääkärit huolehtivat vastaajaviestien ajantasaisuudesta sekä siitä, että soittopyyntöihin vastataan kohtuullisessa ajassa. Eläinten hyvinvointiongelmia ja tarttuvia eläintauteja koskevia ilmoituksia voi tehdä virka-aikana valvontaeläinlääkäriin ja kaupungineläinlääkäriin (sijaistava) puhelinnumeroon.

8.2 Kiireellinen eläinlääkäriapu

Kunnan tehtävä on tarjota kiireinen eläinlääkäriapu kaikille kotieläimille kaikkina vuorokauden aikoina eli järjestää toimivat palvelut myös päivystysaikana. Virka-aikana kiireellistä eläinlääkäriapua tarjoavat kaupungineläinlääkärit toimialueella.

Eläinlääkäripäivystys virka-ajan ulkopuolella (klo 16.00-08.00, viikonloppuisin ja pyhinä) on järjestetty maakunnallisen eläinlääkäripäivystyssopimuksen mukaisesti v. 2011 alusta lukien. Hyöty- ja lemmikkieläinpäivystys järjestetään eriytettynä niin, että kunnaneläinlääkärit vastaavat hyöty- ja suurelänpäivystyksestä. Hyötyeläinpäivystysalue on ns. eteläinen Keski-Suomi. Kerrallaan päivystää kolme hyötyeläinpäivystäjää. Kukin kaupungineläinlääkäri päivystää joka 5. päivystysvuoron (sijaiseläinlääkärielle siirtyy pieni osa näistä vuoroista). Päivystykseen on luotu keskitetty maksullinen puhelinpalvelujärjestelmä, palvelun tuottaa Sonera.

Pieneläinpäivystyksen hallinnointi- ja järjestämisvastuu on maakunnallisen päivystyssopimuksen mukaisesti Jyväskylän kaupungilla. Pieneläinpäivystysalue kattaa koko Keski-Suomen maakunnan mukaan lukien muutaman maakunnan ulkopuolisen kunnan. Jyväskylän kaupungin ympäristöterveysosastolla ei ole henkilöstöresursseja lemmikkieläinten päivystyspalveluiden tuottamiseen ja toteutus perustuu ostopalveluun. Pieneläinpäivystyksen hoitaa vuoden 2018 alusta lukien toistaiseksi Omaeläinkliinikka Jyväskylässä.

9 OHJAUS

9.1 Suunnitelman arviointi ja toteutumisen valvonta

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valvontasuunnitelma hyväksytään Keurusselän ympäristölautakunnassa. Lautakunnan esityslistat ja päätökset ovat näkyvillä Keuruun kaupungin internetsivuilla. Ennen hyväksymistä suunnitelmaan on pyydetty kommentteja ja kehitysehdotuksia ympäristöterveyspäälliköltä ja kaikilta kaupungineläinlääkäreiltä.

Yhteistoiminta-alueen tulee toimittaa eläinlääkäripalveluja sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa koskeva suunnitelmansa aluehallintovirastolle aina, kun suunnitelmaa on tarkistettu, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Tämä suunnitelma on laadittu vuosille 2020-2024 ja se tullaan tarkastamaan vuosittain. Toteutumisen arviointi tehdään lautakunnassa maaliskuun loppuun mennessä edeltävän vuoden osalta.

9.2 Koulutus ja työnohjaus

Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan aluehallintoviraston ja Ruokaviraston järjestämiin koulutuksiin ja työnohjauksiin. Asiaa on käsitelty myös kohdassa 3.3.

10 LAATU

Asiakaspalautteen, mahdollisten valitusten ja mahdollisten aluehallintoviraston tarkastusten ja auditoitien perusteella kunnan on suunnitelmaa päivittäessään huomioitava kehittämistä vaativat seikat. Kunnan tulee suunnitelmallisesti kerätä em. tilanteissa esille tulleita kehittämistarpeita ja seurata tehtyjen korjaavien toimenpiteiden edistymistä. Keurusselän ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen osalta vastuu kehitystarpeiden huomioimisesta on ympäristöterveyspäälliköllä.

Eläinlääkäripalveluiden valitukset ja korvauspyynnöt käsittelee ympäristöterveyspäällikkö, joka myös tarvittaessa vie ne eteenpäin Keurusselän ympäristölautakunnan käsiteltäviksi. Harkinnan mukaan lautakunta voi pyytää lausuntoa Eläinlääkintävahinkojen arviointilautakunnalta. Valvontatoimista tehdyt hallintovalitukset käsittelee Hämeenlinnan hallinto-oikeus ja muut kantelut ja valitukset se viranomaisen, jolle valitus on kohdistettu.

11 SEURANTA JA RAPORTOINTI

11.1 Annettujen kieltojen ja määräysten noudattaminen

Viranomaistoimenpiteiden sekä mahdollisten korjaavien toimenpiteiden loppuunsaattamisen varmistamiseksi uusintatarkastukset suoritetaan määräajan kuluttua umpeen ja tarvittaessa ryhdytään pakkokeinojen käyttöön.

11.2 VASU-raportointi

Toimitaan Ruokaviraston ohjeen ”Ohje kunnallisen elintarvikevalvonnan sekä eläinten terveys- ja hyvinvointivalvonnan raportoimiseksi aluehallintovirastoon” mukaisesti.

11.3 Muut viranomaisten pyytämät raportit ja tilastot

Eläinsuojelutarkastuskertomukset ja päätökset toimitetaan välittömästi tai vähintään kuukausittain aluehallintovirastoon. Terveysvalvontaohjelmien mukaisten tarkastusten asiakirjat toimitetaan kahden viikon sisällä aluehallintovirastoon.

Muut viranomaisten pyytämät yhteenvedot toimitetaan esitettyjen aikataulujen mukaisesti.

11.4 Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi

Kaupungineläinlääkärien osalta kerätään ja tilastoidaan seuraavat tiedot:

- sairaskäynnit virka-aikana
- sairaskäynnit päivystysaikana
- pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana
- pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana
- terveydenhuoltokäynnit

Valvontaeläinlääkäriin osalta kerättävät tiedot ovat:

- eläinsuojelutarkastukset
- eläinsuojelupäätökset
- eläintautilain mukaiset tarkastukset ja näytteenottokäynnit
- elintarvikelaitostarkastukset
- maidontuotantotilojen tarkastukset
- ensisaapumisvalvonnan tarkastukset
- vierasainenäytteenottokäynnit

LIITTEET

Liite 1. Resurssitarpeen kartoitus

Kunta / Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue

Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimisto (Keuruu, Mänttä-Vilppula, Jämsä, Kuhmoinen, Ruovesi, Virrat)

1. ELÄINMÄÄRÄT KUNNAN ALUEELLA

a. Tuotantoeläintilat	Lkm
Nautatilat	141
Sikatilat	7
Lammas- ja vuohitilat	11
Hevostilat	77
Siipikarjatilat	9
Vesiviljelylaitokset	4
Turkistarhat	1
Tarhatun riistan tilat	4
Mehiläistarhat	24
Muut tuotantoeläinyksiköt	1
b. Lemmikit	Lkm
Arvio lemmikkien määrästä	7000

2. ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT

a. Terveystuotosopimukset	
Nauta	Lkm
Tilat, joilla terveystuotosopimus	-
Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	68
Terveystuototilojen osuus (% kaikista nautatiloista)	-%
Siat	Lkm
Tilat, joilla terveystuotosopimus	-
Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	4
Terveystuototilojen osuus (% kaikista sikatiloista)	-%
Siipikarja	Lkm
Tilat, joilla terveystuotosopimus	-
Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0
Terveystuototilojen osuus (% kaikista siipikarjatiloista)	-%
Muut terveystuotosopimukset	Lkm
Tilat, joilla terveystuotosopimus	1

Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	1
Terveydenhuoltotyön resurssitarve (htv)	0,6 htv
b. Muut kunnan eläinlääkäripalvelut, arvio palvelutarpeesta	
Sairaskäynnit tiloilla (muu kuin terveydenhuolto)	Lkm
Sairaskäynnit virka-aikana	1619
Sairaskäynnit päivystysaikana	259
Sairaskäynnit tiloilla pieneläinvastaanotolla	Lkm
Sairaskäynnit virka-aikana	1649
Sairaskäynnit päivystysaikana	257
Kunnan eläinlääkäripalveluiden resurssitarve (htv)	6,6 htv

3. ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA

a. Terveysvalvonta	
Pakolliseen terveystarkkailuun kuuluvat tilat	Lkm
Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma	15
Uudistuseläimiä tuottavat sikalat, salmonellavalvonta	0
Keinosiemennyssonneja tuottavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	1
Raakamaitoa luovuttavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	0
Vapaaehtoiseen terveystarkkailuun kuuluvat tilat	Lkm
Maedi-visna /CAE	3
Scarpie	
Tarhattujen hirvieläinten terveystarkkailuohjelma	0
Vesiviljelyeläinten terveystarkkailukohteet	12
b. Muu eläinten terveyden valvonta	20
Eläinten terveyden valvonnan resurssitarve (htv)	0,25 htv

4. SIVUTUOTEVALVONTA

Haaskanpitäjiksi ilmoittautuneet toimijat	Lkm
	4
Ilmoitetut haaskat	5
Sivutuotealan laitokset	0
Hautaamisilmoitukset	0
Sivutuotevalvonnan resurssitarve (htv)	0,05 htv

5. ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA

a. Ilmoituksenvaraiset kohteet	Lkm
Kennelit	19
Hevostallit	36

Riistanhoidolliset tarhat	0
Lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat	10
Eläinkaupat	0
Eläinhoitolat	7
b.Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset	Lkm
Arvio epäilyyn perustuvista tarkastuksista	100
c.Muu eläinten hyvinvoinnin valvonta	10
Eläinten hyvinvoinnin valvonnan resurssitarve (htv)	0,75 htv

6. ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON HENKILÖRESURSSIT

a. Eläinlääkärit	Htv
Eläinlääkäripalvelut	6,6
Eläinten terveyden valvonta	0,25
Sivutuotevalvonta	0,05
Eläinten hyvinvoinnin valvonta	0,75
Elintarvikevalvonta	0,13
Muut tehtävät	0,02
Eläinlääkärit yhteensä	8
Päivystykseen osallistuvien eläinlääkäreiden määrä (lkm)	7
b.Muut kuin eläinlääkärit	Htv
Eläinhoitaja/avustaja	0
Terveystarkastajan tekemä eläinsuojeluvalvonta	0
Muut tehtävät	0,6
Muut kuin eläinlääkärit yhteensä	0,6
Ostopalvelut eläinlääkintähuollossa (sanallinen kuvaus)	
Ostopalveluiden laajuus ja laatu:	
virka-ajan ulkopuolinen pieneläinpäivystys toteutetaan ostopalveluna	

Liite 2. Eläinlääkintähuollon tehtävänkuvaukset ja työnjako

Vornanen Anne, ympäristöterveyspäällikkö

- vastaa eläinlääkintähuollon resursseista ja työnjaosta sekä suunnittelusta ja raportoinnista
- päivystysjärjestelyt yhteistoiminta-alueella
- esittelee eläinlääkintähuollon asiat Keuruun ympäristölautakunnassa

Lepik Riho, valvontaeläinlääkäri

- vastaa eläintautivalvonnan kunnallisesta toteutumisesta
  - pakolliset ja vapaaehtoiset terveysvalvontaohjelmat erityisesti lampaat/voohet, siipikarjan salmonellavalvonta ja vesiviljely
  - elävien eläinten tuonti ja vienti
  - Ruokaviraston määräämien seuranta-äytteiden ottaminen
  - tautiepäilyt (lakisääteisesti vastustettavien tautien osalta)
- vastaa eläinsuojeluvalvonnan kunnallisesta toteutumisesta
  - eläinsuojeluilmoitusten käsittely
  - vastaa valvonnan toteutumisesta
  - ilmoituksen- ja luvanvaraisen toiminnan valvonta
- aluehallintoviraston määräämät muut tehtävät
- ensisaapumisvalvonta
- vastaa vierasainevalvonta-ohjelmien näytteenotosta
- eläinperäisten elintarvikkeiden laitosvalvonta
- em. kohteiden elintarvikelain mukaiset hyväksymispäätökset
- maidontuotantotilojen valvonta
- eläinperäisten elintarvikkeiden vientitarkastukset (mm. Venäjän vienti)
- sivutuotteisiin liittyvä valvonta

Kaupungineläinlääkärit

Lähteinen Paula, Ruovesi, vastaavan eläinlääkärin tehtävät 20 %

Keskinen Ulla, Jämsä

Mattsson Outi, Virrat

Sarja Pia, Mänttä-Vilppula

Suolaniemi Jenni, Keuruu

Virtanen Sonja, Kuhmoinen

- peruseläinlääkäripalvelut mukaan lukien terveydenhuoltotyö ja kiireellinen eläinlääkäriapu (ensisijaisena vastuualueena sijoituskunta, toissijaisesti koko alueella)
- hyötyeläinpäivystys omalla päivystysalueella
- tarvittaessa kiireelliset eläinsuojeluasiat valvontaeläinlääkärin ja sijaistavan kaupungineläinlääkärin poissa ollessa
- kiireelliset eläintautiasiat valvontaeläinlääkärin ja sijaistavan kaupungineläinlääkärin poissa ollessa ja tarvittaessa apuna
- elävien eläinten tuonti- ja vientitarkastukset sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden vientitarkastukset valvontaeläinlääkärin poissa ollessa
- keinosiemennyssonnien lähtötarkastukset

- kaupungineläinlääkärit saavat tehdä myös muita kuin kiireellisiä eläinsuojeluvalvontaan, eläintautivalvontaan, vientiin ja terveysvalvontaohjelmiin liittyviä käyntejä yhteistyössä valvontaeläinlääkäriin kanssa. Näiden tehtävien hoidossa otetaan aina huomioon tarkoituksenmukaiset työjärjestelyt ja jääviysnäkökohdat.

Antti Mäkiäho, kaupungineläinlääkärieläinlääkäri (sijaistava), Jämsä (1.3.2020 alkaen)

- Praktikkoeläinlääkäreiden sijaistus poissaolojen aikana – 60 % työajasta
- Eläinsuojeluvalvonnassa valvontaeläinlääkäriin parina hankalissa tapauksissa sekä tarvittaessa ja valvontaeläinlääkäriin poissa ollessa kiireelliset valvontatehtävät
- Eläintautivalvontaa:
  - siipikarjan salmonella- ja lintuinfluenssa –näytteenotto
  - haaskavalvonta
  - vesiviljelyn valvonta
  - lampaiden maedi-visna –näytteenotto
  - muut Ruokaviraston toimeksiannot näytteenotossa

Liite 3. Subventiot

Hyötyeläinten hoitamisesta aiheutuvien kustannusten korvaus

JÄMSÄ, KEURUU, KUHMOINEN JA RUOVESI

Korvausperuste	Omavastuu	Korvaus	enintään
Matka	15 €		
Käyntimaksu – arkisin	30 €		80 €
– päivystysaikana (kun käytetään korotettua taksaa)	60 €		80 €

Korvausta ei makseta hevosten eikä lemmikki- tai harrastuseläiminä pidettävien hyötyeläinten (lammas, poro, poni yms.) hoitamisesta.

Korvaukset maksetaan vain yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkäreiden ja päivystävien eläinlääkäreiden käynneistä. Korvausta ei makseta arvonlisäveron osuudesta.

MÄNTTÄ-VILPPULA

Korvausperuste	Omavastuu	Korvaus	enintään
Matka	15 €		
Käyntimaksu – arkisin	30 €		
– päivystysaikana	40 €		
Toimenpidepalkkio	50 €		150 €

Korvaukset maksetaan vain yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkäreiden ja päivystävien eläinlääkäreiden käynneistä. Korvausta ei makseta arvonlisäveron osuudesta.

VIRRAT

Korvausperuste	Omavastuu	Korvaus	enintään
Matka	15 €		
Käyntimaksu – arkisin	30 €		
– päivystysaikana (kun käytetään korotettua taksaa)	40 €		
Toimenpidepalkkio	50 €		150 €

Korvausta ei makseta hevosten eikä lemmikki- tai harrastuseläiminä pidettävien hyötyeläinten (lammas, poro, poni yms.) hoitamisesta.

Korvaukset maksetaan vain yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkäreiden ja päivystävien eläinlääkäreiden käynneistä. Korvausta ei makseta arvonlisäveron osuudesta.

Liite 4. Eläinlääkintähuollon tilastot v. 2020

Kaupungineläinlääkäreiden hyöty- ja lemmikkieläinkäynnit (sis. päivystys)

	suureläimet, käyntimäärä		pieneläimet, käyntimäärä		terveydenhuolto- käynnit
	päiväaikaan	päivystys	päiväaikaan	päivystys	
Jämsä	203	79	199		2
Keuruu	109	31	99		30
Kuhmoinen	618	56	222		20
Mänttä-Vilppula	63	36	578		0
Ruovesi	141	27	132		5
Virrat	225	26	199		60
Sijaistava eläinlääkäri	260	59	220		7
muut sijaiset, arvio	0	1	0		0
pieneläinpäivystys				257**	
yhteensä	1619	259	1649	257**	124

** ostopalvelu

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta 2020

	eläinsuojeluvalvonta		eläintautivalvonta			vientitarkastukset
	päätökset	tarkastukset	päätökset	tarkastukset	muut	
koko alue	14	82	0	27	7	1

Liite 5. Virkatehtävät Keurusselän alueella

Elintarvikelain alaiset:

- **Eläinperäisiä elintarvikkeita valmistavat/käsittelevät laitokset** 4 kpl, 6 tarkastuskäyntiä/vuosi
*Riho ja ympäristöterveystarkastaja
Vaissi, Kalastusyhtymä Kääpä, Aittolahden tila ja Jokilaakson juustola*
- **Maidontuotantotilat** 66 kpl (valvontakäynnit joka 3.-5. vuosi)
Pääasiassa Riho, tarvittaessa muut praktikot
- **Vientitodistukset ja viennin valvonta**
Jokilaakson Juustolla on Venäjänvientioikeudet (raja tällä hetkellä kiinni), lisäksi todistuksia on kirjoitettu aiemmin Singaporeen ja Etelä-Koreaan. Muilla laitoksilla ei tällä hetkellä ole vientiä.
Ulla ja Sonja, (myöhemmin myös Antti)
- **Ensisääpumispaikkavalvonta** 1kpl
- **Ante mortem –tarkastukset / lihantarkastus**
Tällä hetkellä 2kpl palvelua käyttäviä villisikatiloja (Ruovesi 2 kpl) ja 1 kpl strutsitila (Ruovesi). Kuluvana vuonna on eläinlääkärin toimesta tehty 4 tarkastuskäyntiä, määrä on todennäköisesti lisääntymässä.
kaikki

Eläintautilain alaiset:

- **Traces elävien eläinten vientitodistukset (ja –tarkastukset)**
Viime vuonna valvontaeläinlääkärin toimesta tehty n. 5 kpl (tyypillisesti hevosia, kaksi erää jalostussikoja, keväällä kalanpoikasia)
Ilmoitus on tultava väh. 2 viikkoa ennen vientiä. Tunnukset: yhteistunnukset kaikilla eläinlääkäreillä
- **Traces tuontitarkastukset**
Ohjeistuksen mukaan näitä tulisi tehdä 1kpl/vuosi/tuoja, mutta käytännössä ei ole yksittäisten hevosten tuojia tarkastettu. Ruotsintuonti-broileremoihin on kohdistettu 1 tarkastus/vuosi ja lisäksi on tarkastettu tuotantoeläinten tuojat, suuria määriä koiria Itä-Euroopasta tuovat ja siittolatarkastusten yhteydessä pakastesperman tuojat. Näitä tarkastuksia ollut muutamia vuodessa, enemmänkin voisi tehdä.
Riho, Antti (tarvittaessa muut kaupungineläinlääkärit)
- **Laittomat tuonnit**
Muutama tapaus (koira/hevonen) vuosittain, näihin liittyy tarkastus ja hevosilla verinäytteenotto
Jokainen hoitaa eteen tulevat tapaukset. Riho/Antti hoitaa tehdyt ilmiannot.
- **Kalanviljelylaitokset ja luonnonravintolammikot**
Vapaaehtoiseen BKD –valvontaan kuuluvia tällä hetkellä 4 kpl, näissä vuosittaiset tarkastukset (laitokset Mänttä-Vilppula, Jämsä ja Ruovesi, luonnonravintolammikko Keuruu), lisäksi 5 kpl harvemmin tarkastettavia kohteita (Jämsä, Virrat 3kpl, Ruovesi)
Antti

- **Oriasemat**

Tällä hetkellä 3 kpl kotimaan asema

Riho/Antti

- **Lampaiden maedi-visna tarkastukset ja näytteenotot**

3 katrasta (Jämsä 2 kpl, Virrat), joista näytteet 3v välein. (Suomi on mahdollisesti saamassa virallisen Scrapie –vapauden, eli Scrapieohjelma tulee todennäköisesti loppumaan, maedi-visna jatkuu).

Antti/Riho

- **Siipikarjan salmonella- ja valvonta**

1kpl broileremotila+hautomo Mänttä-Vilppula, tarkastuskäynnit 6 käyntiä/vuosi

Vuosittain tarkastettavia 5kpl (Mänttä-Vilppula 3kpl, Virrat, Kuhmoinen)

Pienimuotoisia (tarkastetaan joka kolmas tai toinen vuosi) 13kpl, näitä putkahtelee koko ajan myös lisää kun soittelen siipikarjanpitäjiä läpi (Jämsässä kohteita eniten)

Antti

- **Vastustettavien eläintautien epäilyt/taudinpurkaukset**

2019 kaksi salmonellaepidemiaa nautatiloilla Virroilla, jotka saneerattiin onnistuneesti.

Salmonella harrastekanalassa, ei saneerattu.

2017 EHEC on löytynyt isosta lihanautakasvattamosta Virroilta, 2016 salmonellaa saneerattiin kahdesta hiehohotellista, joista toinen Jämsässä ja toinen alueen ulkopuolella (jälkimmäisellä oli asiakastila Virroilla). M. gallisepticum aiemmin löytynyt useammalta pieneltä siipikarjalta verinäytteenotossa.

Antti/Riho + apuna alueen praktikko

- **Haaskapaikkojen valvonta ja rekisteröinti**

Alueella on tällä hetkellä 3 kpl rekisteröityä haaskatoimijaa (Jämsä, Kuhmoinen, Virrat), tarkastuksia tehdään 1 kpl/vuosi Ruokaviraston ohjeistuksen mukaisesti.

Antti

- **Sivutuotevalvonta**

Tehdään epäilyn perusteella. Pari kertaa vuodessa Aluehallintovirastolta tulee selvityspyyntö nautarekisteriepäselvyyksien tiimoilta (haudatuiksi ilmoitetut naudat ja ne kotiteurastetut, joiden sivutuotteet eivät ole päätyneet Honkajoelle, sekä tilat, joissa kotiteurastetaan suuria määriä). Tämän asian tiimoilta tulee myös kyselyjä erilaisilta toimijoilta. Hyväksymismenettelykin voisi tulla kyseeseen, jos joku keksisi hankkia vaikkapa raatokontin.

Riho/Antti

Eläinsuojelulain alaiset:

- **Epäilyyn perustuvat tarkastukset ja uusintatarkastukset**

n. 80-100 kpl/vuosi. Tämä työllistää eniten.

Riho ja Antti: tuotantoeläimet

Muut eläinlääkärit: ei kiireelliset

- **Säännöllisen valvonnan piirissä olevat kohteet**

hevostallit 36 kpl, eläinhoitolat 6 kpl, riistarhat (villisika, fasaani) 12 kpl (kotirauhan piirissä olevat kennelit, joita on paljon, tarkastetaan vain epäilyn perusteella)

Riho/Antti

Muu näytteenotto:

- **Vierasainenäytteet** tankkimaitonäytteitä, kalanviljelylaitosnäytteitä, hunajanäytteitä, joskus sikojen ja nautojen veri-, virtsa- ja juomavesinäytteitä viime vuonna yht. 2 tilalta

Antti, ympäristöterveystarkastajat (tilamaito)

- **Lintuinfluenssan ja ND:n seurantanäytteet** tyypillisesti 2-3 siipikarjatilaa verinäytteenotossa/vuosi

Antti

